

Tartu Ülikool
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut

VE NE-GRUUSIA SÕJA RAAMISTAMINE EESTI PÄEVALEHES JA HELSINGIN
SANOMATES
Bakalaureusetöö

Autor: Helena Nõmmik
Juhendaja: Külliki Korts, MA

Tartu
2010

Sisukord

Sisukord.....	2
Sissejuhatus	4
1 Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad	6
1.1. Raamistamise mehhanismid	6
1.2. Kollektiivne mälu.....	8
1.3. Eesti ja Soome suhted Venemaaga	9
1.3.1. Kollektiivne mälu Eestis ja Soomes	10
1.3.2. Eesti ja Soome julgeolekupoliitika.....	12
1.3.3. Kollektiivse mälu roll Eesti ja Soome julgeolekupoliitikas.....	14
1.3.4. Eesti ja Soome suhtumine Gruusiasse	16
1.4. Ajakirjanduse ja kollektiivse mälu/julgeolekupoliitika tunnetuse vahekord.....	18
1.5. Gruusia sõda	20
1.5.1. Sõja käik.....	20
1.5.2. Sõja taust.....	21
1.5.3. Sõja osapoolte tegevus rahvusvahelise õiguse seisukohast	23
1.5.4. Järelkaja	24
2 Küsimused, valim ja läbiviimise meetod	25
2.1. Uurimisküsimused.....	25
2.2. Valim	26
2.3. Eesti Päevalehe ja Helsingin Sanomate lühitutvustus	27
2.4. Meetod	27
3 Uurimistulemused	30
3.1. Raamid Eesti Päevalehes	30
3.2. Raamid Helsingin Sanomates	42
4 Järeldused ja diskussioon	52
4.1. Eesti ja Soome raamide võrdlus.....	52
4.1.1. Kuidas konflikti põhiolemust defineeritakse?.....	52
4.1.2. Milliseid tegureid peetakse Gruusia ja Venemaa sõjalise konflikti põhjustajateks?	54
4.1.3. Milliseid moraalseid hinnanguid konfliktile ja selle tagajärgedele antakse?.....	55

4.1.4. Milliseid lahendusi pakutakse Gruusia konfliktile ning millistena nähakse lahenduste tagajärgi?.....	57
4.1.5. Vahekokkuvõte Eesti ja Soome raamidest.....	57
4.1.6. Hinnang meetodi sobivusele	58
4.2. Diskussioon: kuidas kajastub kollektiivse mälu ja julgeolekupoliitika seos leitud raamides?.....	58
Kokkuvõte	62
Summary	63
Kasutatud kirjandus	64
Lisad.....	68
Lisa 1: Analüüsitud artiklite nimekiri	68
Lisa 2: Artiklite analüüsimise tabelid toetudes Entmani teooriale	73
Lisa 2.1. Eesti Päevaleht.....	73
Lisa 2.2. Helsingin Sanomat.....	80

Sissejuhatus

Käesoleva bakalaureusetöö teemaks on Venemaa-Gruusia konflikti raamistamine Eesti Päevalehes ja Helsingin Sanomates.

Kui Gruusia ründas 2008. aasta 7. augusti ööl oma separatistlikku Lõuna-Osseetia territooriumi, otsustas Venemaa sõjaliselt sekkuda, õigustades oma tegevust sealsete Vene kodanike kaitsmise vajadusega. Kaukaasias on pinged kasvanud juba mõnda aega – Gruusia on näidanud üles soovi liituda NATO-ga, samas kui Lõuna-Osseetia ja Abhaasia tahavad Gruusiast lahku lüüa. Neid separatistlikke piirkondi toetab ka Venemaa. Sõda lõppes 15. augustil relvarahuga, kuid ei lahendanud poliitilisi probleeme, mis on piirkonnaga seotud.

Konflikti eskaleerumine sõjaks tekitas muret nii Eestis, Soomes kui mujal maailmas. Seda kinnitab ka 2008. aasta Eurobaromeetri aruanne (Eurobarometer 70, 2008), mille kohaselt 97% Eesti ja 94% Soome kodanikest olid Gruusias toimunust kuulnud. Vastavalt 46% ja 49% olid kursis ka sündmuste tagamaadega. Need protsendid näitavad, et nii Eestis kui Soomes olid elanike teadmised konfliktist kõrgemad kui Euroopas Liidus (EL) keskmiselt (82% EL-i kodanikest olid Gruusia konfliktist kuulnud ja 36% ka toimunuga kursis).

Sõjaolukordades levib ajakirjanduses mitmeid tõlgendusi toimuvast. Et analüüsida Eesti ja Soome avaliku arvamuse tõlgendust ehk raame Gruusia sõjast, lähtub käesoleva töö autor raamistamise teooriast. Selle kohaselt valitakse meedias sündmusest mingid aspektid, mida siis lihtsustatakse, et edendada teatud tõlgendust konflikti definiitsioonist, põhjustajatest, hinnangutest ja lahenduste leidmisest (Entman 1993). Neist neljast raamide põhifunktsioonist lähtub ka töö autor, et leida, kuidas Eesti ja Soome avalik arvamus konflikti Gruusias tõlgendasid.

Meedial on välisuudiste kajastamisel kaks erinevat raamistamisvõimalust: üks võimalus on raamistada sündmust professionaalsel tasandil ja teine võimalus on võtta kasutusele rahvuslik raam (Nossek 2004: 350). See, millist raami eelistatakse, sõltub, kas sündmust nähakse “meie” või “nemad” vaatevinklist. Teisisõnu, kui sündmust nähakse “meie” vaatevinklist, valib meedia nii-öelda rahvuslikult lojaalse raami.

Eesti ja Soome jaoks oli Vene-Gruusia konflikti kajastamine seda olulisem, et sarnaselt Gruusiaga jagavad nad piiri Venemaaga ning on sajandite vältel olnud korduvalt oma idanaabriga konfliktis. Nende konfliktide tõttu on minevik ja identiteediküsimused mänginud olulist rolli Eesti-Vene ja Soome-Vene suhetes. Mineviku ja identiteedi all on antud

bakalaureusetöös silmas peetud rahva kollektiivse mälu konteksti. Eestis on käimas minevikuteemade üle arutlemine (Žurženko 2008; Mälksoo, 2009) samas kui põhjanaabrite jaoks on ajalooliste küsimuste arvesse võtmine poliitikas vähenenud pärast külma sõja lõppu (Forsberg & Vaahtoranta 2001: 85).

Kollektiivsel määlul oluline koht ka riikide julgeolekukaalutlustes (Roshwald 2006: 88). Niisiis esitab käesoleva bakalaureusetöö autor laiema uurimisküsimuse: kas erinevused suhtumises ajaloosse (mälusse) poliitikas ja julgeolekupoliitikas peegelduvad ka erinevustes meediakajastuses?

Valitud teema uurimine on tähtis selle poolest, et aktiivseim arutelu ajaloo (mälu) üle käib just meedias (Edy 2006: 5). Ajakirjandus on aga olulisim avaliku arvamuse kujundaja. Nosseki kohaselt on lõppkokkuvõttes rahvuslikud raamid need, mis välisuudiseid kujundavad. Kuna minevikku nähakse nii ühiskonda ühendava lülina kui ka riigi poliitika tuleviku planeerimise abinõuna, on tegemist võimsa retoorilise relvaga. Kollektiivse mälu ja ajakirjanduses olevate raamide seoseid on aga uuritud üsna vähe. Selle töö eesmärk ongi anda ülevaadet Eesti ja Soome avaliku arvamuse raamidest meedias ning diskussiooni osas vaadata, mis rolli mängib minevik ja julgeolekupoliitika nendes raamides.

Töö esimeses pooles on toodud uurimuse teoreetilised ja empiirilised seisukohad, kus on antud ülevaade nii raamistamise teoreetilistest alustest, Eesti-Venemaa ja Soome-Venemaa suhetest kui ka käesoleva bakalaureusetöö põhimõistetest (mälu, julgeolek ning nende seos ajakirjandusega). Gruusia sõja peatüki koostamisel on töö autor tuginenud Tagliavini (2009) ja tema sõltumatu uurimisrühma raportile. Järgneb uurimistöö meetodi kirjeldus. Järelduste osa on üles ehitatud uurimisküsimustele vastavateks alapeatükkideks. Diskussiooni osas arutleb töö autor Eesti ja Soome erinevate raamistuste ning raamide, mineviku ja julgeolekupoliitika seoste üle.

1 Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad

1.1. Raamistamise mehhanismid

Kuigi antud bakalaureusetöös kasutab autor artiklite analüüsimiseks raamistamise meetodit, annab antud alapeatükk ülevaate ka kõneainekujundamisest ja *primingust*, sest tihtipeale kiputakse neid kõiki vahet tegemata kognitiivsete meediaefektide kategooriasse liigitama. Tegelikult ei saa neid mõisteid ühe teooria alla seada, sest nad erinevad oma mõjult kommunikatsiooniprotsessidele. Raamistamise alapeatüki esimene osa selgitabki lahti nende mõistete erinevused, ühtlasi muutub läbi erinevuste väljatoomise ka raamistamine selgemaks ning defineeritumaks. Seejärel käsitleb käesolev peatükk raamistamist detailsemalt.

Scheufele (2000) sõnul erinevad kõneaine kujundamine ja *priming* raamistamisest oletuste ja eelduste seadmise poolest. Ka nende kolme protsessi seisukohad ja hüpoteesid on selgelt erinevad. Käsitledes igat protsessi eraldi, leiab Scheufele, et *priming* on kõneaine kujundamise protsessi mõju indiviididele, raamistamine on aga kõneaine kujundamise laiendus, kus kindlale teemale omistatakse teatud tunnused. Seega, kõneaine kujundamine on otseselt seotud kindla temaga, samas kui raamistamine tegeleb selle teema tunnustega.

Võttes kõike seda arvesse, leiab Scheufele, et tegemist on küll omavahel seotud protsessidega, kuid siiski erinevate lähenemistega ”mida ei tohiks lihtsalt säästlikkuse mõttes üheks teooriaks liita. (Scheufele 2000: 298).”

Analüüsisides nende protsesside teoreetilisi lähtepunkte, leiab Scheufele, et nii kõneaine kujundamine kui ka sellest otseselt tulenev *priming* on mälul põhinevad protsessid, kus massimeedia toob inimeste mälust osasid teemasid esile. Nende teemade alusel, mida meedia inimeste ajusoppidest üles kutsub, panevad indiviidid ka maailmas toimuvale hinnanguid.

Raamistamine põhineb aga faktil, et inimesed ei suuda maailma oma suures keerukuses mõista ning püüavad liigitamise ja tõlgendamisega seda lihtsustada. Näiteks püüavad indiviidid erinevate poliitiliste ja muude ühiskondlike sündmuste puhul selgusele jõuda, kes on selles juhtumis vastutav. Massimeedia roll raamistamise protsessis seisnebki selles, et ajakirjandus suudab indiviidide kategooriaid ja tõlgendusi – ehk raame – mõjutada ja kujundada (Scheufele 2000).

McQuaili (2000: 451) kohaselt on raamistamise mõistel kaks tähendust. ”Üks viitab viisile, mille alusel ajakirjanikud uudistesisu tavaliselt kujundavad ja kontekstualiseerivad.

Ajakirjanikud kasutavad selleks neile tuttavat taustsüsteemi ja mingit latentset tähendusstruktuuri. Teine, esimesega seotud tähendus puudutab raamistamise mõju avalikkusele. Arvatakse, et auditoorium võtab omaks ajakirjanike pakutud taustsüsteemi ja näeb maailma samamoodi.”

Sõjaolukordades on tähtsal kohal avalik arvamus – väga raske on sõda läbi viia kui üldsus selle hukka mõistab. Seetõttu on sõjaaegse meediasisu uurimisel tihtipeale kasutatud raamide analüüsimist. Entmani (1993: 52) tõlgenduse kohaselt raamistamise analüüsimine võimaldab täpselt vaadelda, kuidas inimteadvust mõjutatakse läbi kõne, uudisloo või mõnel muul viisil. Seega, isegi kõige vabama meedia juures tuleb arvesse võtta, et ajakirjanduses püsivad teatud faktorid, mis lõppkokkuvõttes hakkavad kujundama avalikku arvamust. Ühe parima tõestuseni raamistamise tugevast mõjust jõudsid Kahneman ja Tversky (1984: 343)¹. Oma eksperimendiga tõestasid Kahnemann ja Tversky, kuidas kõigest sõnastust muutes on võimalik inimeste valikuid ja hinnanguid muuta; või teisisõnu – nende raame kujundada.

Raamide seadmisel hakkavad olulist rolli mängima mitmed tegurid. Kuigi 21. sajandil saame rääkida globaliseerumisest ning mitmetest poliitilistest ja majanduslikest muudatustest, ei tohiks siiski alahinnata rahvuslikkuse mõju oma riigis toimivale meediale – kas siis läbi seadusandluse või sotsiaalsel ja kultuurilisel tasandil (Nossek ja Adoni 1996; Nossek 2004).

Need tegurid mõjutavad nii meediat kui auditooriumi. Sest raamistajatena tuleb arvesse võtta nii sõnumi saatjat ehk meedia raame kui ka vastuvõtjat ehk auditooriumi raame (Scheufele 1999), kus meedia raamiks on üks keskne sisuliin ehk süžee, mis mõtestab sündmuse lahti ning auditooriumi raamid on kujutluses olevad ideed, millest inividid juhinduvad.

Mõlema puhul taandub mõte raamistamise alustalani ehk eesmärgiks on lihtsustada ümbritsevat maailma tõlgendamise ja liigitamise teel. Nii ühe süžee leidmine kui ka

¹ Töö autorid palusid küsitlusalustelt vastata järgmisele küsimusele:

Kujutlege, et USA valmistub ette ebatavalise, eeldatavasti ligi kuuesaja inimese surmaga lõppeva Aasia tõve levikuks. Haigusega võitlemiseks pakutakse välja kaks lahendust. Oletagem, et need lahendused viivad järgnevate tagajärgedeni:

Kui otsustatakse lahenduse A kasuks, suudetakse päästa 200 inimest).

Kui lahendus võetakse kasutusele, on ühekolmandikuline võimalus, et 600 inimest päästetakse ning kahekolmandikuline võimalus, et kedagi ei päästeta.

Lahendust A toetas 72% ning lahendust B 28%. Teises eksperimendis toodi samale probleemile välja kaks identset lahendust, kuid need olid teisiti sõnastatud, rõhutades pigem surnute arvu kui ellujääjate numbrit:

Kui otsustatakse lahenduse C kasuks, siis 400 inimest sureb.

Kui otsustatakse lahenduse D kasuks, siis on ühekolmandikuline võimalus, et keegi ei sure ja kahekolmandikuline võimalus, et 600 inimest sure.

Lahenduse C poolt oli seekord ainult 22% ning D poolt 78% küsitletutest ehk vastupidine eelmisega.

kujutlustes olevatest ideedest lähtumine on kiired viisid, kuidas inividid saavad informatsiooni enda jaoks läbi töödelda.

Nagu juba varem mainitud, on lisaks meediale raamistajateks ka info vastuvõtjad. Indiviidi tasandil jaotuvad raamid kahte liiki (Scheufele, 1999: 107):

1) Globaalsed ning pikaajalised poliitilised hoiakud

2) Lühiajalised ja kindla teemaga seonduvad

Sellise käsitluse puhul läheks Gruusia sõda teise jaotuse alla, kuid kuna nii Eesti kui Soome on ühe sõjaosapoolena Venemaaga geograafiliselt, poliitiliselt, ajalooliselt, majanduslikult jne tugevalt seotud, siis mängivad olulist rolli ka pikaajalised poliitilised hoiakud.

Niisiis suudab meedia muuta ja mõjutada inividide maailmatõlgendust ehk raame, mis Entmani (1993: 52) kohaselt täidavad nelja põhifunktsiooni: defineerivad probleemi, diagnoosivad põhjuseid, annavad moraalseid hinnanguid ja pakuvad lahendusi. Siinkohal tuleb aga silmas pidada, et iga raamistatud tekst ei pruugi sisaldada kõiki nelja funktsiooni.

1.2. Kollektiivne mälu

Ameerika psühholoogi Barry Schwartzi (1991) kohaselt on kollektiivne mälu metafoor, mis formuleerib nii need aspektid minevikust, mis ühiskonnale meelde jäävad kui ka need aspektid, mis ära unustatakse. Teisisõnu on kollektiivne mälu küsimus sellest, milliseid sündmusi otsustatakse mäletada ja milliseid mitte.

Mineviku ja ajakirjanduse seoseid uuriva Edy (1999) kohaselt võib kaasaegsete ühiskondade pidev killustumine viia olukorrani, kus ühiskonda seobki ainult ühine kollektiivne mälu. Edy (1999: 71) järgi on kollektiivne mälu viis, kuidas ühiskond oma minevikku enda jaoks lahti mõtestab. "See (kollektiivne mälu - toim) vormib meie arusaama minevikusündmustest, olevikust ning mängib ka rolli meie tulevikuootuste kujunemisel (*ibid*: 71)." Niisiis on kollektiivne mälu tõlgendamisprotsess nagu ka raamistamine, ainult et raamistamise objektiks on ajakirjandus, samas kui kollektiivse mälu objekt on palju hõlpsam.

Avalikes diskursustes kiputakse segamini ajama ajalugu ja kollektiivset mälu. Erinevus seisneb selles, et ajalugu püüdleb andma objektiivset pilti möödunud, jäädes sealjuures ise distantseerunuks; kollektiivse mälu puhul mängib aga rolli identiteediküsimus ning mäletatakse seda, mis vastavat inimgruppi paremast valgusest näitab (Wertsch 2008: 60). Sealjuures on minevik üles ehitatud teatud raamistikule, mis iseenesest sisaldab väga vähe

detailseid fakte ning eirab konfliktset informatsiooni, mis ei ole kooskõlas ühiskonna identiteeditunnetusega (*ibid*: 60). Assmann (1997:9) on selle kohta öelnud, et minevik justkui "kummitaks" olevikku ning olevik omakorda moondab ning taasleiutab minevikku.

1.3. Eesti ja Soome suhted Venemaaga

Majanduslikus ja energeetilises mõttes on Eesti ja Soome suhetes Venemaaga sarnases olukorras. Idanaaber on mõlema riigi ainuke gaasivarustaja ning oluline kaubanduspartner. Vaatamata sellele, leidub Eesti ja Soome lävimisel idanaabriga mitmeid fundamentaalseid erinevusi.

Need erinevused tulevad välja ka aastatel 2007 ja 2009 Euroopa Liidus läbiviidud uurimustest, mis kirjeldavad liikmesriikide suhtumist Venemaasse. Neist esimese, Leonard'i ja Popescu (2007) uuringu kohaselt kuulub 2004. aastal EL-iga liitunud Eesti nii-öelda "Külmade pragmaatikute" kategooriasse. Sama liigituse all on ka Tšehhi, Taani, Iirimaa, Läti, Holland, Rumeenia, Rootsi ja Inglismaa.

1995. aastal EL-i astunud Soome on sama uurimuse kohaselt "Sõbralik pragmaatik" ühes Austria, Belgia, Bulgaaria, Luksemburgi, Malta, Portugali, Slovakkia ja Sloveeniaga. Leonard'i ja Popescu kirjelduse järgi panevad "Sõbralikud pragmaatikud" lävimises Venemaaga rõhku majanduslikele sidemetele. Poliitiliste eesmärkide saavutamine on jäetud teisejärguliseks küsimuseks. Põhjanaanabrite seisukohta illustreerib Soome kaitseministeeriumi tellitud projekt, mis ütleb: "Vene konkurentsivõime ja sõjaline võimsus võivad tugevneda vaatamata demograafiakriisile. See võib Soomele saada nii väljakutseks kui ka võimaluseks. Olukorras, kus Venemaa positsioon maailmamajanduses tugevneb, võib Soome kas päästa kasvava majanduse voolu või siis jääda sellele jalgu. Venemaal suureneb vajadus tehnoloogia järele ning Soome võiks selle viijaks saada (Soome kaitseministeeriumi...2008)."

Ka "Külmade pragmaatikute" prioriteediks on majanduslikud suhted Venemaaga, kuid need riigid ei karda väljendada oma arvamust Moskva suhtumises inimõigustesse või kritiseerida teisi Venemaaga seotud probleeme. Julgemal suhtumisel on ka omad tagajärjed. Venemaa on Eestile diplomaatilist survet avaldanud, teostanud küberrünnakuid, sätestanud majanduslikke embargosid jne. Soome on surveavaldustest pääsenud kui välja arvata Venemaa sätestatud eksporditoll puidule (Leonard ja Popescu, 2007: 15).

Veel suuremat erinevust Euroopa Liidu liikmete suhtumises Venemaasse näevad Braghirol ja Carta (2009). Nende loodud sõbralikkuse indeksi kohaselt on suhtumine Venemaasse kõige külmem Eestis, Lätis ja Leedus. Balti riikides on venekeelse elanikkonna arv suur – see on ka põhiliseks tüliõunaks idanaabriga, sest Venemaa leiab, et Balti riigid diskrimineerivad oma venekeelset elanikkonda. Soomel puudub vastav konflikt, sest seal on venekeelse elanikkonna osakaal 0, 5%, samas kui Eestis on see 29, 7% (CIA... 2009).

Nii Leonardi ja Popescu (2007) kui ka Braghiroli ja Carta (2009) kohaselt on Venemaasse külmalt suhtuvad riigid nagu Eesti riskiks kogu Euroopa Liidu ühtsusele, sest nad näevad Venemaad ohuna ning polariseerivad liikmesriikide seisukohti ohustades EL-i otsustus- ja tegevusvõimet tervikuna. Soome on aga lihtsalt nii-öelda madalat profiili hoidev liikmesriik, mis püüab suhetes Venemaaga lähtuda eelkõige majanduslikest huvidest arvestades siiski EL-i ühtse poliitikaga. Braghiroli ja Carta (2009: 5) kohaselt on külm suhtumine Venemaasse tingitud ajaloolistest põhjustest. Teisisõnu on Eesti julge kriitika ja külm suhtumine Venemaasse tugevas seoses kommunistlike mälestuste pinnalekerkimisega.

1.3.1. Kollektiivne mälu Eestis ja Soomes

Piltlikult öeldes jookseb mööda endist raudset eesriiet mälusõja rindejoon, sest Venemaa ja endised Nõukogude Liidu mõjusfääri kuulunud riigid on leppimatutel seisukohtadel. "Küsimus ei seisnegi niivõrd selles, kas mäletada või unustada, vaid selles, kuidas mäletada (Mälksoo 2009)?"

"Vaatomata sellele, et Eesti on edukalt Euroopa Liidu ja NATO liige ning Nõukogude Liit lakkas olemast, mängivad Teise maailmasõja sündmused endiselt olulist rolli nii Eesti kui Venemaa rahvusliku uhkuse ja identiteedi defineerimisel (Lehti et al 2010: 19)."

Kuna nii Eestis kui Venemaal on kollektiivne mälu osa rahvuslikust identiteedist, ei taha kumbki vaidlustes järele anda: Eesti soovib kommunistliku mineviku ümberhindamist, Venemaa ei ole sellega aga nõus.

Illustratiivse näitena vaidluste haripunkti võib tuua kolme aasta taguse kevade sündmused Tallinnas. 2007. aasta mais puhkenud Pronkssõduri kriis sai alguse kui Eesti Valitsus otsustas Teises maailmasõjas Nõukogude poolel võidelnute auks püstitatud Pronkssõduri ausamba Tallinna Kaitseväge kalmistule teisaldada. See diplomaatiline kriis viis mässu tekkimiseni Tallinnas ja ka majanduslike tagajärgedeni Venemaaga. Lisaks piirasid agressiivselt meelestatud našistid Moskvast ümber Eesti saatkonna, kuid Vene võimud ei teinud olukorra

parandamiseks midagi, vaid leidsid, et Eestil on süüdistada vaid iseennast. Nagu kirjutab ajakirjanik Andrei Hvostov (2005): "Sõnum: ärge käppige Venemaa (Eesti) ajalugu, sest see on väheseid ülevaid asju, mis venelastele (eestlastele) on iseenda määratlemisel jäänud."

Žurženko (2008) kohaselt on kommunistliku mälu ülessoojenemine tingitud Euroopa Liidu laienemisest endiste raudse eesriide taga olnud riikide arvelt. Niisiis, on EL-iga liitumine mõjunud Ida-Euroopa jaoks katalüsaatorina mälu poliitika protsessis. Kuid tegemist ei ole ainult endiste Nõukogude Liidu liikmete rahvusliku identiteedi otsingutega – nüüd, kus suur osa neist kuulub EL-i, on tekkinud vajadus ka Euroopa ühise narratiivi järele.

Uute liikmete püüdlusi ajalugu ümber kirjutada on saatnud ka mõningane edu. 2009. aasta suvel otsustas OSCE leedulaste eestvedamisel võrdsustada Natsi-Saksamaa ja stalinlikud kuriteod ning kuulutas välja 23. augusti nende kuritegude ohvrite mälestuspäevaks (BBC... 2009). Endised raudse eesriide taga olnud rahvad defineerivad ennast Nõukogude Liidu okupatsiooni ja kuritegude ohvritena. Näiteks Lehti et al (2010: 28) kohaselt on Eesti riik rajatud kahele narratiivsele eeldusele. Esiteks Nõukogude võimu ebaseaduslikkusele Balti riikides ja teiseks seadusliku kontinuiteedi printsiibile.

Tuginedes Lehti et al ülaltoodud näitele ning Eesti aktiivsele osalusele mälu poliitika ajamisel võib öelda, et ajaloost on Eestile saanud nii enesemääratluse viis kui ka retooriliselt tugev poliitiline relv Venemaa vastu. Enesekindlust lisab Eestile ka see, et näiteks Pronkssõduri sündmuste ajal kaldus rahvusvahelise üldsuse poolehoid Eestile.

Erinevalt Eestist ei näe Soome põhjust oma minevikuteemade esiletõstmiseks, sest ei taha idanaabriga konflikti sattuda. "Juhul kui Venemaa ja Soome suhted peaksid ühel või teisel põhjusel halvenema, on võimalik, et hakatakse välja tooma veel segaseks jäänud Teise maailmasõja aegseid dramaatilisi sündmusi (Soome kaitseministeeriumi...2008)."

Dramaatiliste sündmuste all on silmas peetud näiteks soomlaste okupatsiooni Ida-Karjalas ning Petroskoi venelastegetosid, mida soomlased ise koonduslaagriteks nimetasid. Soome näeb selliseid teemasid rahvusvaheliste paljastuslugudena (soome k. *kansainvälistet paljastustarinat*). Sama teema üle arutleb ka Hvostov (2005): "Soomlastel oleks Venemaale ja kogu maailmale oma täiesti ainulaadsest lähiajaloost "selgitada" nii mõndagi. Aga soomlased ei pinguta selle nimel: kui kellelegi ei meeldi Soome ajaloos midagi, siis on see tema probleem." "Selgitamise" all peab Hvostov eelkõige silmas soomlaste valikuid Jätkusõjas. Soome sotsiaaldemokraadid olid omade seast ainukesed terves Euroopas, kes pooldasid avalikult sõdimist Natsi-Saksamaa poolel. Ka Soome juudid võitlesid koostöös Saksa

sõjaväega, mis on üsna erakordne juhus arvestades Hitleri Saksamaa suhtumist juutidesse. Niisiis, erinevalt Eestist ei näe Soome oma minevikku retoorilise relvana, pigem võib ajalugu Soome vastu töötada. Eesti näeb möödunud aga vundamenti riigi tervele olemusele.

1.3.2. Eesti ja Soome julgeolekupoliitika

Vaatamata väga erinevatele seisukohtadele mäluoliitikas, näevad nii Eesti kui Soome oma julgeolekupoliitika planeerimisel Venemaad olulisima tegurina. Et võrrelda Eesti ja Soome julgeolekupoliitilisi kaalutlusi Venemaa suhtes, toob käesoleva töö autor näiteid 2010. aastal välja antud Eesti julgeolekupoliitika aluste eelnõust ning 2009. aastal ilmunud vastavast Soome dokumendist (soome k. *Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2009. Valtioneuvoston selonteko*).

Eesti julgeolekupoliitika eelnõu (2010: 7) kohaselt on Eesti ametlik seisukoht Venemaa suhtes järgmine: "Venemaa määratleb oma huve suurriikliku seisundi taastamise eesmärgist lähtudes ega hoidu kohati teravast vastandumisest teistele riikidele. Lisaks poliitilistele ja majanduslikele vahenditele on Venemaa oma eesmärkide saavutamiseks valmis kasutama ka sõjalist jõudu. Venemaa rakendab ka energiaressursse poliitilise ja majandusliku vahendina rahvusvaheliste suhete eri valdkondades." Uus julgeolekupoliitika raamdokument on kõnekas, sest erinevalt eelmisest, 2004. aasta versioonist, peab uus eelnõu Venemaad ohuallikana (BNS 2010).

Soome vastav julgeolekudokument (2009: 38) sõnastab nägemuse Venemaast järgmiselt: „Venemaa taotleb oma suurriigipositsiooni taastamist. Venemaa jaoks on oluline 90ndatel tehtud ebasoodsate lahenduste muutmine.“

Suhteid Soome, Venemaa, NATO ja Baltimaade vahel illustreerib põhjanaabrite julgeolekudokumendis järgmine lõik (2009: 72): „Soome jaoks on Venemaa areng olulisimaks julgeolekufaktoriks. Venemaa ja NATO vaheliste suhete ehitamine edendaks piirkonna stabiilsust. Soome peab oluliseks Venemaa ja Baltimaade suhete arengut ja panustab vastastikuse koostöö tugevdamisse Läänemere piirkonnas.“

Ka Eesti julgeolekualuste dokument (2010: 11) peab oluliseks koostöö jätkuvat süvendamist Põhjamaade ja Balti riikidega ning osaleb aktiivselt Läänemere strateegia elluviimisel. Sarnaselt on sõnastatud ka Eesti huvid Venemaa ja NATO vahelisel lävimisel: „Eesti huvides on demokraatia ja õigusriigi areng ning heaolu kasv Venemaal. Eesti ja Venemaa kahepoolsed suhted toimivad paralleelselt NATO ja Euroopa Liidu jõupingutustega luua Venemaaga

vastastikku kasulikud suhted. Eesti soovib Venemaaga avatud dialoogi kõikides küsimustes ning otsib kahepoolsetes suhetes ning Euroopa Liidu ja NATO raames võimalusi, et edendada praktilist koostööd. Demokraatlikel väärtustel põhinev koostöö on püsivam, järjekindlam ja tulemuslikum (2010: 11, 12).“

Soome ja Eesti julgeolekualuste dokumentides on palju sarnast, kuid kui võrrelda riikide julgeolekupoliitikat laiemalt, seisneb üks erinevustest suhtumises Põhja Atlandi Lepingu Organisatsiooni (NATO).

Kui Soome on seisukohal, et Euroopa Liidus olemisest turvatunde tagamiseks piisab ning NATOga liitumine ainult suurendaks julgeolekuohtu, nähakse Eestis olukorda just vastupidiselt. Euroopa Liitu kuulumist hinnatakse kõrgelt, kuid Eesti turvalisuse prioriteedina nähakse kuulumist Põhja Atlandi Lepingu Organisatsiooni.

Forsbergi ja Vaahtoranta (2001: 85) kohaselt ei vaja Soome niivõrd sõjalisi garantiisid, kuid peab oluliseks panustamist Euroopa ühtsesse turvaruumi koostöös Euroopa Liidu ja ka Põhja Atlandi Lepingu Organisatsiooniga.

Suurim põhjus, miks Soome pole NATO-ga liitunud, on Venemaa, kellega üritatakse võimalikult häid suhteid hoida. „Soome ja Rootsi on olnud NATO laienemise teemadel ettevaatlikud, sest näevad laienemises destabiliseerumise ohtu. Helsinki ja Stockholm on mures kahjude pärast, mida NATO laienemine võiks tekitada Vene siseriiklikule arengule ja välispoliitikale (Forsberg & Vaahtoranta 2001: 75).“ Sel samal põhjusel soovitas Soome ka Eestile 2000ndate algul panna rohkem rõhku Euroopa Liiduga kui NATO-ga liitumiseks. „Kuigi tagantjärele vaadatuna ei nähtud esimest NATO laienemist kahjuliku sammuna, kardetakse endiselt, et edasine laienemine võiks halvendada Venemaa ja Balti riikide suhteid ning sellega mõjutada kogu Läänemere piirkonna turvalisust (Forsberg & Vaahtoranta 2001: 75).

Enne NATO-ga liitumist arutati ka Eestis sama probleemi üle – kuidas reageeriks Venemaa sõjaliselt nii võimsa organisatsiooni laienemisega Läänemere piirkonnas? Kaaludes liitumise positiivseid ja negatiivseid külgi, jõuti järeldusele, et idanaaber ei ole antud hetkel võimeline laienemisele mõjuvõimsalt vastu reageerima. ”Venemaa pole praegu nii tugev, et suudaks NATO laienemist takistada. Poola, Tšehhi ja Ungari puhul on Moskva teinud palju kära, mitte enam. Ning kaugemale ei lähe ta oma tänases pöduris seisus ka siis, kui Balti riigid kutsutakse Põhja-Atlandi alliansiga liituma. Venemaa nõrkuse tõttu meie jaoks soodsat rahvusvahelist olukorda tuleb igal juhul ära kasutada (Made, 1999).”

Ülaltoodud tsitaat illustreerib Eesti suhtumist NATO-sse enne sellega liitumist. Nüüd, kümme aastat hiljem, on Eesti oma seisukohale kindlaks jäänud. Kaitseminister Aaviksoo (2009: 1711) sõnul: ”üksikuna, ilma oskuste ja suutlikkusetä ühitada oma huve teiste omadega, ilma koostööta on vabadus ajutine.”

Ka Soomes tunnetati Venemaa nõrkust aastatuhande vahetusel, kuid sellesse suhtuti Eestile risti vastupidi. Soome ei näinud Venemaa nõrkuse tõttu idanaabrit ohuna (Forsberg & Vaahtoranta 2001: 85) – seetõttu ei nähtud NATO-ga liitumiseks põhjust.

Soome ei ole küll Põhja Atlandi Lepingu Organisatsiooni liige, ometigi toimib nende vahel tihe koostöö. „Lühidalt öeldes, mis puutub koostöösse NATO-ga, on kõik muud aspektid vastuvõetavad kui välja jätta Artiklist number 5 tulenevad vastastikused julgeolekugarantiid (Forsberg & Vaahtoranta 2001: 75).“ NATO artikli nr 5 kohaselt käsitletakse rünnakut ühele liikmele rünnakuna kõikide liikmete vastu. Vastupidiselt Soomele ei näe Eesti Artiklis number 5 ehk kollektiivse julgeoleku tagamises probleemi.

Erinevad lähenemised julgeolekupoliitikasse, näiteks ka Eesti kuulumine ja Soome mittekuulumine NATO-sse, osutavad sellele, mida riigid enda jaoks ohuna defineerivad. Eesti näeb idanaabris ohtu (ka praegune julgeolekualuste dokument kinnitab seda) ning püüab oma turvatunnet kindlustada NATO-sse kui sõjalisse organisatsiooni kuulumisega. Soome ei näe niivõrd otsest ohtu Venemaal, kuivõrd pelgab Vene-Baltimaade suhete jahenemisel ebastabiilsuse tekkimist Läänemere piirkonnas. See mõjutaks omakorda ka Soome julgeolekut. Ebastabiilsuse ja konfliktide ärahoidmiseks on Soome otsustanud NATO-ga hetkel mitte liituda.

Lisaks reaalspoliitilistele kaalustele mängib Eesti ja Soome julgeolekupoliitikas rolli ka maade ajalooline taust ja geopoliitiline asend.

1.3.3. Kollektiivse mälu roll Eesti ja Soome julgeolekupoliitikas

Eesti on NATO-s samal põhjusel, miks Soome sellesse siiani astunud pole – mõlemad riigid püüavad kindlustada oma julgeolekut. Nendes kaalutlustes on põhiline roll Venemaal, sest mõlemad maad peavad suurt idanaabrit oma julgeoleku olulisimaks üksikfaktoriks.

Soomele on Venemaaga heade suhete hoidmine oma lähipiirkonna stabiilsuse tagamiseks ajalooliselt iseloomulikuks saanud. Näitena sellest võiks tuua Paasikivi-Kekkoneni liini külma sõja ajal. Tollal tuli põhjanaabril küll Nõukogude Liidu seisukohtadega arvestada, kuid samas õnnestus Soomel iseseisvaks jääda. ”Talvesõjast õpitu sai Soomes külma sõja ajal ”Paasikivi-

Kekkoneni liini” doktriini vundamendiks. Selle kohaselt ei tohi lasta Nõukogude Liidul kahtlustada, et võõrväed Soome pinnalt NSVL-ile rünnakut võiksid korraldada. Seetõttu peaks Soome hoiduma igasugusest julgeolekukoostööst Läänega (Forsberg & Vaahtoranta 2001: 85).” Niisiis lähtus Soome külma sõja ajal oma julgeolekupoliitilistes kaalutlustes suuresti Teise maailmasõja ”õppetundidest”.

Soome praegune välisminister Alexander Stubb leiab, et kuigi Helsingil ja Moskval on ka praegu head suhted, ei aja tänane Soome vähimalgi määral soometumise-aegset välispoliitikat. ”Kaheksakümnendate Nõukogude Liidu-poliitikal ei ole mingit pistmist 2010. aasta Venemaa-suhetega. Soometumine on termin, mis mulle ei meeldi. Väidan, et Soome ei ole juba kaua aega olnud mingilgi kujul soometunud. Minu arvates tuleb Venemaaga rääkida asjadest otse, avatult ja ausalt. Sellise liini olen Soome välisministrina võtnud ja sellel liinil ka jätkan (Suurkask 2010).”

Forsbergi ja Vaahtoranta (2001) väitel on tänapäevane Soome julgeolekupoliitika minevikusündmustest prii. Helsinki ajab pigem Rootsiga sarnast liini. Oma artiklis arutlevad Forsberg ja Vaahtoranta, kuidas on see osutunud võimalikuks olukorras, kus Rootsi ja Soome geopoliitiline ja ajalooline taust nii erinevad on. ”Ühe põhjusena võib välja tuua selle, et geopoliitiliste ja ajalooliste kogemuste tähendus on tänu külma sõja lõppemisele muutunud. Praegune Soome ja Rootsi poliitika sarnasus on saanud võimalikuks tänu traditsiooniliste geopoliitiliste faktorite tähtsuse langusele (Forsberg & Vaahtoranta 2001: 85). ”

Nad lisavad, et Soome on oma mäluküsimustest üle saanud tänu Nõukogude Liidu lagunemisele ja Venemaa suhtelisele nõrkusele praegusel ajal. Teiseks põhjuseks on Soome astumine Euroopa Liitu – soomlased tunnevad, et EL tagab riigile vajaliku stabiilsuse. Neil kahel põhjusel ei tunne Soome ennast enam välisvaenlase poolt ohustatuna.

Siiski ei tähenda see, et kõik Soome poliitikud mäluteemadest lahti oleksid öelnud. Näiteks kunagine peaminister Paavo Lipponen lähtub oma seisukohtades minevikumeenutustest, kuidas Soome Teises maailmasõjas Venemaa vastu üksi võitlema pidi, sest lääneriigid ei tulnud appi. Et seda ei korduks, peab Soome Lipponeni arvates Euroopa Liidus väga aktiivset kaitsepoliitikat ajama (Forsberg & Vaahtoranta 2001: 86).

Praegu on Soomes domineerivaks ajaloomälust vabam liin. Selle kohaselt tuleb arendada koostööd Euroopa Liidu ja NATO-ga ning sealjuures toetada Venemaa demokratiseerumist ja idanaabri suhete tugevnemist nii Baltimaade kui rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Nagu eespool mainitud, toimub Eestis nagu ka teistes endistes NSVL-i mõjusfääri kuulunud riikides, ühismälu ülessoojendamine. ”Venemaal nähakse ohtlikku sissetungijat – väljendugu see siis poliitilise või majandusliku rõhumise või lausa otsese sõjalise agressioonina riigi suveräänsuse vastu (Jæger 2000: 31).“

Jæger'i (2000: 30) kohaselt tõstatavad Balti riigid üles mäluteemasid, samastades ennast selgelt Euroopaga ning vastandudes Venemaale. Sedasi luuakse oma identiteet, mis defineerib riigipiirid, kodakondsuse ja suveräänsuse.

Seda, et mälu Eesti julgeolekus rolli mängib, illustreerib ka kahe endise kaitseministri Mikseri ja Hansoni (2003) ühises artiklis kirjutatu: „Julgeolek pole nähtus, mis ühel hetkel valmis saab seda peab kindlustama päev päeva järel nii Kaitseliidu õppusel Alutagusel kui ka operatsioonidel Bosnias, Iraagis, Kosovos, Afganistanis. Seda õpetab meile poliitiline vastutustunne ning ajalooline mälu. Meil on valida, kas mängida end isolatsiooni või osaleda koos liitlastega uue Euroopa ülesehitamisel ja Eesti ning Euroopa julgeoleku kindlustamisel.” Niisiis, on kollektiivne mälu justkui kogemuste pagas – ajaloo ”õppetund” – mille põhjal ka tulevikuotsuseid teha saab.

Soome on võtnud suuna jätta ajaloolise mälu roll julgeolekupoliitika planeerimisel kõrvale. Vaatamata sellele on kollektiivse mälu roll olnud Helsinki julgeolekupoliitikas väga olulisel kohal ning alles uuel aastatuhandel on tasapisi püütud sellest lahti saada. Eestis, nagu ka teistes endistes NSVL-i mõjusfääri kuulunud riikides on aga käimas mäluteemade ülessoojendamine. Kollektiivset mälu nähakse poliitika – ka julgeoleku – planeerimise loomuliku osana.

1.3.4. Eesti ja Soome suhtumine Gruusiasse

Nii Eesti kui Soome suhted Gruusiaga on head, kuid on üles ehitatud erinevatele tasanditele. Kui vaadata Eesti seisukohta Gruusiast, selgub, et Eesti toetab Gruusia püüdlusi läände integreerumisel nii Euroopa Liidu kaudu, kuid ka palju otsesemal teel. ”Eesti on olnud valmis jagama oma reformikogemusi arengukoostöö projektide kaudu. Gruusia oli ja jääb lähiajal Eesti suurimaks kahepoolse abi saajaks ning üheks neljast arengukoostöö prioriteetriigist Ukraina, Moldova ja Afganistani kõrval (Välisministeeriumi...2010).”

Seda, et Gruusia Eesti välispoliitiliste prioriteetide hulka kuulub, näitab ka suur valik valdkondi, milles Eesti Tbilisit toetab. Arengukoostööprojektide raames koolitatakse Eestis Gruusia politseinikke, riigiametnikke, noori diplomaate ja üliõpilasi; ühtlasi aidatakse

reformida Gruusia kutseharidust ning haldussuutlikkust. Eesti on valmis vajaduse korral ka oma põllumajanduse valdkonna kogemusi jagama (*ibid*: 2010). Ka poliitik ja endine peaminister Mart Laar käis ÜRO rahastatud aastapikkuse missiooni raames Gruusia valitsusasutusi reformide elluviimisel nõustasmas. Lisaks erinevate kogemuste jagamisele, on Eesti Gruusiat aastate jooksul ka rahastanud – näiteks 2007. aastal sai Gruusia üle kolme miljoni krooni, mis on 36% kahepoolsele arengukoostööle kavandatud vahenditest välisministeeriumi eelarves. Sellele summale lisanduvad veel teiste riigi- ja kohalike omavalitsusasutuste eelarvetest rahastatud tegevused nagu koolitus- ja nõustamisprojektid (*ibid*: 2010). Euroopa Liidu raames toetas Eesti Idapartnerluse initsiatiivi, mis lisas Gruusiale integratsioonivõimalusi EL-iga.

Soome on võtnud aga seisukoha, et on valmis ida pool olevaid riike läände integreerumisel aitama, kuid seda mitte omaalgatuslikult, vaid ainult Euroopa Liidu ja teiste rahvusvaheliste organisatsioonide kaudu. ”Soome peab Euroopa Liidu naaberluspoliitikat oluliseks. Ida pool asuvate riikidega nagu Ukraina, Moldova, Valgevene, Gruusia, Armeenia ja Aserbaidžaan on partnerluse suurendamine tähtis (Suomen turvallisuus...2010: 93).” Nii ei pane Soome tähelepanu üksi Gruusiale, vaid liigitab teised ülalmainitud riigid samasse abi vajavasse kategooriasse. Samas leiab Soome, et Idapartnerluse poliitika peaks olema avatud ka kolmandatele osapooltele nagu Venemaa ja Kesk-Aasia (*ibid*: 93). Ka siinkohal lähtub Soome eelkõige põhimõttest säilitada häid suhteid Venemaaga, leides, et suure idanaabri kaasamine projektidesse on konstruktiivne rahvusvaheliste suhete toimimisele. Põhimõtteliselt jagab Soome Euroopa Liidu ametlikku poliitikat Gruusia suhtes. ”Euroopa Liit paneb rohkem rõhku idas olevate partnerriikide poliitikale püüdes piirkonnas luua ühiste väärtustele põhinevat rahu ja stabiilsust. Idas olevad partnerriigid on Ukraina, Moldova, Valgevene, Gruusia, Armeenia ja Aserbaidžaan (*ibid*: 27).”

Kohati püüab Soome isegi vältida otsest seostamist Gruusiaga, kartuses, et Venemaa võib seda valesti tõlgendada. Näiteks kevadel 2008, ehk mõni kuu enne sõjategevuse algust Gruusias leidis Palonkorpi (2008): ”Soomel ei ole mõtet kiirustada NATO liikmeks saamisega koos Gruusia ja Ukrainaga, sest Venemaal võidaks seda tõlgendada agressiivse ja militaarse piiramisrõngana nii lõunast kui läänest.”

Nii võibki öelda, et Eesti ja Soome suhted Gruusiaga on head, ainult, et Eesti tahab teha võimalikult palju Gruusia toetuseks – seda nii EL-i kui kahepoolse partnerluse kaudu. Soome

lähtub Gruusiaga suhtlemisel aga Euroopa Liidu ametlikust poliitikast, püüdes Venemaad mitte välja vihastada.

1.4. Ajakirjanduse ja kollektiivse mälu/julgeolekupoliitika tunnetuse vahekord

Kollektiivse mälu väljendumist ajakirjanduses on käsitletud vähe. Ometigi käib aktiivseim arutelu mineviku sündmuste üle just meedias.

Edy (2006: 5) väitel loob massimeedia avalikkusele "päriselt" juhtunud sündmustest jutustusi ja on edastajaks ka teiste indiviidide ja institutsioonide narratiividele. "Moodsas ühiskonnas on massimeedia ülesandeks levitada kollektiivseid jutustusi demograafiliselt kirjule ja geograafiliselt hajutatud avalikkusele (Edy 2006: 5)."

Lang ja Lang (1989, Edy 1999 kaudu) argumenteerivad, et meedias kajastatakse ja kasutatakse minevikku neljal põhjusel: ajastu piiritlemiseks, mõõdupuuna, analoogiateks ja selgituste andmiseks. Need neli komponenti lubavad meedial lihtsamini päriselt juhtunud sündmustest jutustusi konstrueerida. Niisiis on meedia ühelt poolt kollektiivse mälu narratiivide loojaks kui ka ühiskonna avalik foorum, kus minevikuteemade üle arutletakse.

Edy (1999, 2006) argumenteerib, et minevik väljendub ajakirjanduses kolmel viisil:

- 1) mälestamine
- 2) ajaloolised analoogiad
- 3) ajalooline kontekst

Esimese võimaluse – mälestamise all – on silmas peetud näiteks tuntud avalike tegelaste sündide ja surmade või oluliste sündmuste aastapäevade kajastamist meedias.

Teine viis, kuidas minevikku ajakirjandusse tuuakse, on ajalooliste analoogiate kaudu. Erinevalt mälestamisele, üritab ajalooliste analoogiate võtte tähtsustada mineviku tugevat mõju tänapäevale. Ajalugu on kasutatud vahendina, et analüüsida ja ennustada käesoleva aja hetkel toimuvate sündmuste tulemusi. Sealjuures nähakse möödunud sündmusi kui objektiivseid fakte. Edy (1999: 79) toob välja kaks peamist põhjust, miks ajalugu nähakse tulevikusündmuste ennustamise vahendina. Esiteks mängib mineviku kasuks fakt, et see päriselt juhtus. Niisiis, paistab see usutavam ja neutraalse ennustajana kui ekspertide hinnangud, mis võivad olla kallutatud.

Teiseks nähakse minevikku adekvaatse hinnangu andmise vahendina, sest toetatakse arvamusele, et ajalugu kipub ennast kordama. "Et rakendada "ajaloost õpitud", tuleb lisaks mineviku mõtestamisele luua ka side möödunu ja olevikuga. Sarnasus mineviku ja oleviku vahel pole lihtsalt olemas, vaid see on loodud – see on nii produkt, kuidas möödunut mäletatakse kui ka viis, kuidas hetkesündmustest aru saadakse (Edy 2006: 162)." Üldiselt on ajaloo kordumise diskursus kujunenud väga toimivaks ja mõjukaks argumentiks tulevikusündmuste ennustamisel.

Kolmas võimalus, kuidas minevik meedias kajastub, on ajalooline kontekst. Analoogiate ja kontekstide loomise vahe seisneb selles, et kontekstid kirjeldavad minevikujuhtumisi, mis ühel või teisel moel tänase päeva sündmusteni välja jooksevad. Niisiis püüab ajaloolise konteksti loomine selgitada, "kuidas me siia välja jõudsime?" (Edy 1999: 80).

Kontekstide ja analoogiate loomise ühiseks jooneks on, et neid võib meedias konstrueerida objektiivsuse norme rikkumata. Sellegipoolest on konstrueeritud narratiivil suur jõud, sest lugejad saavad seda mitut moodi tõlgendada (Edy 2006). Niisiis võivad ajaloolised analoogiad luua väga tugevaid raame, mis vastavad kõigile neljale Entmani (1993) välja toodud raamide põhifunktsioonile (Edy 1999: 77). Võttes aluseks siiani väljatoodud teooria, argumenteerib käesoleva töö autor, et aspektid kollektiivne mälu, julgeolekupoliitika ning ajakirjandus on omavahel tugevas seoses.

Nosseki ja Adoni (1996) kohaselt on meedia mõjutatud kas seadusandlikul või sotsiaalkultuurilisel tasandil keskkonna poolt, kus ta toimib. Wei et al (1996) täiendavad seisukohta tuues välja, et ajakirjandus on mõjutatud ajaloolistest ja kultuurilistest traditsioonidest ning on paljuski defineeritud lähtuvalt poliitilisest, majanduslikust ja sotsiaalsest keskkonnast.

Eelmises alapeatükis näitas töö autor, et nii Soomes kui Eestis on kollektiivne mälu mänginud suurt rolli julgeolekupoliitika planeerimisel. Selle seose tuumaks on ajaloolise analoogia tekitamine (eriti ajaloolised "õppetunnid"). Sama võtte – paralleelide toomine minevikuga – esineb Edy (1999, 2006) kohaselt ka ajakirjanduses. Teisisõnu esineb nii meedias kui julgeolekupoliitikas ajalooliste "õppetundide" diskursust. Nagu eelpool mainitud, näib ajaloost analoogiate toomine ajakirjanduses objektiivse tegevusena, kuid on tegelikult tugev raamide seadja. Niisiis on analoogiad küll näiliselt objektiivsed ning asjakohased, kuid tegelikult vormivad avaliku arvamuse kuvandit sündmustest.

Venemaa-Gruusia konflikt ühendab endas Eesti ja Soome jaoks ajaloolise mälu ja julgeolekuküsimused. Seda kahel põhjusel. Esiteks leidis konflikt aset Eesti ja Soome

lähipiirkonnas – iga riik tunneb ohtu kui lähipiirkonnas algab sõda. Teiseks oli sõja üheks osapoolteks Venemaa – mõlema riigi julgeolekupoliitika ja kollektiivse mälu kujundamise suurim üksikfaktor. Nossek (2004) on need seisukohad kokku võtnud väitega, et kuigi 20. sajandi lõpuks on varasemaga võrreldes muutunud nii maailma poliitiline, majanduslik kui ka suhtlemisvõrgustik, on poliitika, rahvusvahelised suhted ja ka välisuudised tegelikult olemasolevate rahvuslike raamistike ja omariikluse produktid.

1.5. Gruusia sõda

Selle peatüki eesmärk on anda ülevaade konfliktist Gruusias. Ühtlasi annab võimalikult tasakaalustatud faktsuaalne põhi võimaluse võrrelda Eesti Päevalehest ja Helsingin Sanomatest leitud Vene-Gruusia sõja raame. Et tagada sündmuste võimalikult neutraalset edasiandmist, toetub käesoleva bakalaureusetöö autor Šveitsi diplomaadi Heidi Tagliavini ja tema sõltumatu uurimisrühma (2009) Vene-Gruusia sõja raportile (Independent International Fact-Finding Mission on the Conflict in Georgia), mis avalikustati 30. septembril 2009. Antud peatüki eesmärk ei ole niivõrd sõja kronoloogiat detailselt välja tuua, kuivõrd selgitada raporti põhjal sõja tausta ning konflikti osapoolte tegevust rahvusvahelise õiguse seisukohast.

Aktiivne sõjategevus algas 2008. aasta 7. augusti ööl ning kestis 15. augustini, mil Gruusia president Saakašvili relvarahule alla kirjutas. Gruusia poolel sai surma 170 sõdurit, 14 politseinkku ja 228 tsiviilisikut, lisaks sai 1747 inimest haavata. Vene poolel hukkus 67 ja haavata sai 283 sõdurit. Lõuna-Osseetia poolel suri 365 inimest, kellest osad olid tõenäoliselt sõdurid ja osad tsiviilisikud. Kokku sai surma ligi 850 inimest.

1.5.1. Sõja käik

7. augusti ööl alustas Gruusia suurtükivägi Lõuna-Osseetia pealinna Tshinvali pommitamist. Ootel olid ka teised Gruusia väed ning peagi astusid sõtta ka Venemaa, Lõuna-Osseetia ja Abhaasia relvastatud jõugud. Vastaspool suutis lühikese ajaga peatada Gruusia vägede edasitungi Lõuna-Osseetiasse. Vastulöögina liikus oma pommitajatest ja Musta mere laevastikust turvatud Vene sõjavägi Gruusia sisemusse ning sulges riigi põhilise idast läände viiva tee, mis ulatus Poti sadamast peaaegu, et Gruusia pealinna Tbilisini välja. Vastuolust arenes välja kombinatsioon riigisisest ja –välisest sõjast. Ühel pool oli Gruusia, teisel pool aga Venemaa koos Lõuna-Osseetia ja Abhaasiaga. Mitmetel puhkudel rikuti sõjas ka

rahvusvahelisi inimõigusi, seda eelkõige Lõuna-Osseetia relvastatud grupeeringute poolt, keda Vene armee ei suutnud kontrollida.

Pärast viiepäevast sõdimist, alustasid 12. augustil 2008 Vene president Dmitri Medvedev, Gruusia president Mikheil Saakašvili ja Prantsusmaa president Nicolas Sarkozy relvarahu läbirääkimisi. Sarkozy vahendas sealjuures Euroopa Liidu seisukohti. Sõda lõppes aga 15. augustil kui Saakašvili relvarahu lepingule alla kirjutas.

1.5.2. Sõja taust

Vene-Gruusia konflikti juured peituvad piirkonna ajaloos, rahvustraditsioonides ning erinevates püüdlustes, lisaks ka grusiinide, lõunaossetide ja abhaaside valekujutelmades üksteisest. Nõukogude aeg ei aidanud nende tunnete kadumisele kaasa ning selle lagunemine suurendas vastastikust usaldamatust ja vaenulikkust.

Lagunemise järgsed probleemid tulenevad kahest aspektist: lõunaossetidel ja abhaasidel on grusiinidest erinev identiteeditunnetus ning nad tahavad Gruusiast lahku lüüa. Rahvusvaheline õigus ei luba aga selliste allüksuste ühepoolset lahkulöömist. Gruusia, Abhaasia ja Lõuna-Osseetia läbirääkimistel on Gruusia pooldanud nii-öelda asümmeetrilist föderalismi, mille kohaselt ühel moodustaval osal oleks rohkem volitusi kui teisel. Sellisel juhul saaks Abhaasia suurema autonoomia kui Lõuna-Osseetia. Kuid need kaks osapoolt leiavad, et kui iseseisvus pole võimalik, tuleks luua konföderatsioon. Sellisel kujul tunnustataks nende piirkonna suveräänsust ka rahvusvahelisel tasandil, mis omakorda annaks neile suurema võimaluse lahkulöömiseks (*ibid*: 29).

Läbirääkimisaastate jooksul on Gruusial olnud Abhaasia ja Lõuna-Osseetiaga suhtlemisel ka edusamme, näiteks aastatel 2006-2008 pani Tbilisi rohkem rõhku suhete parandamisele Tshinvali ja Sukhumiga, kuid üritas sealjuures vähendada Moskva rolli neis läbirääkimistest (*ibid*: 29). Abhaasid ja lõunaosseedid olid aga selle vastu, sest nende jaoks on Venemaa suurim julgeolekutagaja.

Grusiinidele paistis aga Venemaa tegevus pigem oma huvide eest seismise kui rahutagamisena. Sealjuures võib välja tuua Kosovo juhtumi kasutamise pretsedendina ning poliitika jagada abhaasidele ja lõunaossetidele Vene kodakondsust. Massiliseks sai see pärast 2002. aastal jõustunud Vene uut kodakondsusseadust, mille 13. ja 14. paragrahv lihtsustasid kodanikuks saamise protseduuri. Kuna aga Gruusia ei luba topeltkodakondsust, on Venemaa käitumine oma naabri suhtes heanaaberluse poliitika vastane, seda ka 1975. aasta Helsinki

julgeoleku lõppakti kohaselt, mille järgi peavad sellele allakirjutanud riigid üksteise suveräänsust austama (*ibid*: 32).

Antud bakalaureusetöö kohalt on oluline neid fakte mainida, sest Venemaa põhjendus Gruusia konflikti sekkumisel oligi vajadus kaitsta oma kodanikke ja rahuvalvajaid ning lõpetada väidetav osseetide genotsiid. Raporti kohaselt aga mingit genotsiidi ei toimunud, seda nii seaduslikul kui faktsuaalsete tõendite puudumise tasandil. Samas leidis raport, et inimõigusi oli rikutud Lõuna-Osseetias elavate grusiinide vastu. Kokku põgenes oma kodudest ligi 135 000 inimest, kellest enamik Lõuna-Osseetia piirkondadest (*ibid*: 27).

Ka 2003. aasta poliitilised muudatused Gruusias polnud Venemaa jaoks soodsad, sest Gruusia asub Moskva huvifääris. Lisaks tekitasid riikide vahel pingeid Vene rahuvalvajad, kes 90ndatel pärast Gruusia-Lõuna-Osseetia (1991-92) ja Gruusia-Abhaasia (1992-94) vahelisi relvakonflikte Gruusiasse asusid.

Aastatuhande vahetusel sai veel selgemaks, et Lõuna-Osseetia ja Abhaasia lahendamata poliitiline staatus muutub veel keerulisemaks ning et üheselt head lahendust pole olemas. Samal ajal hakkas muutuma ka rahvusvaheline geopoliitika – NATO laienemine ida suunas ning rahvusvaheline huvi Kaukaasia piirkonna vastu tekitasid laiema arutelu julgeoleku ja energiavarude osas. Pärast Putini võimuletulekut Venemaal, hakkas Moskva oma lähivälismaaga ajama järjekindlamat ja järeleandmatut poliitikat. Kuid muutunud oli ka Gruusia – Saakašvili hakkas presidendiks saades otsima lahendusi Lõuna-Osseetia ja Abhaasia küsimusele. ”Poliitiline kliima halvenes kiiresti. Gruusia julgeolekukulutused tõusid president Mihheil Saakašvili ajal vähem kui 1 protsendilt SKT-st 8 protsendini. Vaid vähesed ei märganud seda sõnumina (*ibid*: 14, 15).”

Ajal, mil Gruusia-Vene suhted halvenesid, pidas USA president George W. Bush 2005. aasta mais kõne, kus selgelt toonitas oma toetust Gruusiale. Lisaks majanduslikule abile toetas USA Gruusiat ka sõjaliselt. Tbilisi sai ameeriklastelt nii sõjalist koolitust, varustust kui ka rahalist tuge. Raporti (*ibid*: 15) kohaselt oli Gruusias 2008. aasta augusti konflikti puhkemise ajal rohkem kui sada USA sõjalist nõustajat ja veel suurem arv spetsialiste ja nõuandjaid ülejäänud Gruusia võimustruktuurides ja administratsioonis. Aastate jooksul on Gruusiale tuge pakkunud ka mitmed Euroopa Liidu riigid, näiteks moodustasid Suurbritannia, Prantsusmaa ja Saksamaa ühes USA ja Venemaa 1997. aastal liidu, et teha koostööd Abhaasia küsimuse lahendamisel. Ka mitmed Põhja-Euroopa ja Ida-Euroopa riigid (k.a. Eesti)

lõid lähedasemad suhted president Saakašviliga, et aidata Gruusial integreeruda rahvusvahelistesse organisatsioonidesse.

Venemaa nimetas oma sõjalist tegevust Gruusias rahutagamise operatsioonina samas kui Gruusia nägi selles agressiooni. Rahvusvaheline üldsus, k.a. suurimad institutsioonid nagu EL, ei soovinud ametlikul tasandil sõtta sekkuda.

Siinkohal toob raport välja, et Euroopa Liidu tollase eesistuja Sarkozy eeskostel kujunes olukord poliitiliselt palju edukamaks tegevuseks kui näiteks ÜRO julgeolekunõukogu, mis ei käitunud piisavalt resoluutselt, et ära hoida pingete kasvu enne sõjalise konflikti eskaleerumist. Sarkozy külastas nii Moskvat kui Tbilisi, mille tulemusel nõustusid sõdivad osapooled 12. augustil kuuepunktilises relvarahu plaanis. Vaatamata relvarahu kokkuleppele jätkasid Vene ja Lõuna-Osseetia väed Gruusiasse tungimist veel mitu päeva – selle aja jooksul okupeeriti territooriumi veel juurde.

1.5.3. Sõja osapoolte tegevus rahvusvahelise õiguse seisukohast

Raporti kohaselt alustas küll Tshinvali pommitamine Gruusia vägede poolt 7. augusti ööl suuremõõtmelise sõja, kuid tegemist oli pikka aega eksisteerinud pingete, provokatsioonide ja vahejuhtumite kulminatsiooniga. Ometigi ei olnud Lõuna-Osseetia pommitamine Gruusia poolt rahvusvahelise õiguse kohaselt õigustatud (*ibid*: 22). Aastate jooksul on alla kirjutatud mitmetele lepingutele, sealhulgas 1992. aasta Sotši leping, mille kohaselt Gruusia ei tohi Lõuna-Osseetia vastu sõjalist jõudu kasutada. Isegi kui Gruusia püüdis oletatavalt tõrjuda Lõuna-Osseetia rünnakuid oma küladele, oleks Tbilisi sõjaline vastuhakk pidanud olema ainult vajalikkuse piires ning proportsionaalne Lõuna-Osseetia tegevusega. Tshinvali pommitamine Gruusia poolt oli aga palju võimsam kui vajalik oma külade kaitseks. Tulenevalt Gruusia rünnaku ebaseaduslikkusest, oli Lõuna-Osseetia sõjaline vastuhakk õigustatud enesekaitse. Sellegipoolest oli Lõuna-Osseetia tegevus seaduslik vaid sinnamaani, kui üritati Gruusia vägesid tagasi tõrjuda. Ühtlasi on illegaalne kogu Lõuna-Osseetia sõjaline tegevus pärast 12. augustil 2008 väljakuulutatud relvarahu.

Ka Gruusia sõjalise jõu kasutus Vene rahuvalvajate vastu pole rahvusvahelise seaduse silmis õigustatud, sest enne Gruusia sõjalist operatsiooni ei olnud käimas Vene poolset sõjalist rünnakut. Venemaa tegutsemise osas on raport eristanud sündmuste kahte faasi: esimeses faasis oli tegemist Venemaa reaktsiooniga kaitsta oma rahuvalvajaid ning on seetõttu rahvusvahelise seadusega kooskõlas. Teises faasis ehk Gruusiasse sissetungimisel läks aga

Venemaa raporti kohaselt üle põhjendatava piiri (Lõuna-Osseetiast kaugemale) ning rikkus rahvusvahelist seadust; Gruusial oli õigus ennast kaitsa ÜRO põhikirja artikli 51 kohaselt (*ibid*: 24). Venemaa tõi sõtta sekkumisel põhjuseks ka vajaduse kaitsta oma Lõuna-Osseetias elavaid kodanikke. Vene põhiseaduses on tõepoolest paragrahv, mille kohaselt Vene Föderatsioon garanteerib oma kodanike kaitse ka väljaspool oma riigipiire. 1945. aastast alates on mitmed riigid sõjalisse tegevusse astunud, et kaitsta oma välismaal olevaid kodanikke, kuid mitmetel puhkudel on selline tegevus vastuoluliseks osutunud. Tegelikult ei eksisteeri rahvusvahelist seadust, mis taolist tegevust lubaks. Isegi kui mõni riik peaks kodanike kaitseks sõjaliselt välja astuma, peaks tegevus olema keskendunud ainult sellele eesmärgile. Venemaa läks aga oma sõjaliste operatsioonidega palju kaugemale kui lihtsalt kodanike kaitsmine. Teisisõnu vahetusid sõja jooksul Gruusia ja Venemaa seadusliku ja ebaseadusliku tegevuse rollid.

1.5.4. Järelokaja

Kaukaasia on jätkuvalt Gruusia konflikti tõttu ebastabiilne ning võib omada sama mõju ka väljaspool piirkonda. Konfliktil on kolm erinevat, kuid omavahel seotud tasandit, mis eksisteerivad edasi ka sõjajärgsel ajal (Tagliavini 2009: 33). Esiteks on lahendamata vähemuste küsimus Gruusias, teiseks probleemiks on Tbilisi pingelised suhted Moskvaga ning kolmandaks on mängus suurte rahvusvaheliste tegijate geosteegilised huvid Kaukaasias.

Lõppkokkuvõttes leiab raport, et rahvusvaheline sekkumine Vene-Gruusia konflikti on hädavajalik. "On vaja paremini ajastatud ja kindlakäelisemat tegutsemist, et hoida eskaleeruvaid kriisisituatsioone kontrolli all, sealjuures on vaja rahvusvahelise üldsuse, eriti ÜRO julgeolekunõukogu ja teiste oluliste regionaalsete ja mitteregionaalsete tegurite sekkumist (*ibid*: 33)."

Sõltumatu raport annab tasakaalustatud ülevaate Gruusia sõjast ning on seetõttu oluliseks lisaks ka Eesti Päevalehe ja Helsingin Sanomate Vene-Gruusia sõja raamide leidmisel ning nende hilisemal analüüsil diskussiooni osas.

2 Küsimused, valim ja läbiviimise meetod

2.1. Uurimisküsimused

Eesti ja Soome on mitmete näitajate poolest sarnased riigid. Mõlemad on demokraatlikud, liberaalse meediaga maad. Lisaks sellele, et Eesti ja Soome on naabrid, jagavad mõlemad piiri ka Venemaaga. Ajalooliselt võib Eesti-Venemaa ja Soome-Venemaa suhete vahele ka mõningaid mõningaid paralleele tõmmata, kuid sügavuti minnes leidub nende riikide saatustest palju erinevusi.

Teistsugune roll on Eesti ja Soome avalikkuses ka kollektiivsel määl. Teoreetiliste- ja empiiriliste lähtekohtade peatükis tõi käesoleva bakalaureusetöö autor välja, et Eestis on käimas aktiivne arutelu minevikusündmuste üle. Lisaks kasutatakse ajaloost õpitud ka julgeolekupoliitiliste ja muude riiklike otsuste tegemisel. Soome on aga vastupidiselt valinud nii-öelda mäluvaba poliitika ajamise.

Põhinedes teooriapeatükis toodule leiab antud töö autor, et kuigi naabrid ja mitmete sarnasustega, erinevad Eesti ja Soome avaliku arvamuse raamid Gruusia sõja tõlgendamisel. Seda just erineva lähenemise tõttu kollektiivsele määlule.

Autori eesmärk on Eesti Päevalehe ja Helsingin Sanomate arvamuskirjutajate põhjal välja uurida, milliste raamide alusel tõlgendas Eesti ja Soome avalik arvamus Gruusia sõda. Sealjuures püüab autor selgitada, kuidas kajastub kollektiivne määl ja sellest tulenevalt riikide julgeolekutunnetus nendes raamides. Arvamuskirjutajate autorid varieeruvad ajakirjanikest ja asjatundjatest tavakodanikeni – Lisas 1 on välja toodud analüüsitud artiklite nimekiri koos autoritega. Et leida Eesti Päevalehe ja Helsingin Sanomate arvamuskirjutajatest artiklitest Vene-Gruusia konflikti raame, otsib autor vastuseid järgmistele küsimustele:

1. Kuidas konflikti põhiolemust defineeritakse?
2. Milliseid tegureid peetakse Gruusia ja Venemaa sõjalise konflikti põhjustajateks?
3. Milliseid moraalseid hinnanguid konfliktile ja selle tagajärgedele antakse?
4. Milliseid lahendusi Gruusia konfliktile pakutakse ning millistena nähakse lahenduste tagajärgi?

Küsimused on üles ehitatud juba eelpool mainitud Entmani (1993) raamide neljale põhifunktsioonile. Esimese küsimuse – konflikti defineerimise põhielemendiks on võetud sõja algpõhjuse väljatoomine. Arutelu leidude üle järgneb antud bakalaureusetöö diskussiooni osas.

2.2. Valim

Käesolevas bakalaureusetöös olen võtnud valimiks Eesti Päevalehe (EPL) ja Helsingin Sanomate (HS) Gruusia sõja kohta välja antud arvamuskirjed. Valimiperiood on valitud selliselt, et analüüsitavaid artiklaid annaksid ülevaate Eesti ja Soome avalikust arvamusest sõja toimumine ajal ehk 7. augustist 2008 15. augustini 2008.

Valisin ülalnimetatud ajalehed, sest mõlemad on üleriigilise levikuga, suure lugejaskonnaga, esindavad oma kodumaades kvaliteetajakirjandust ning on suundumustelt võrreldavad. Otsus eelistada Eesti Päevalehte Postimehele tulenes sellest, et möödunud aastal valmis ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudis ka Gruusia sõda käsitlev bakalaureusetöö, mille valimiks oli nii eesti- kui venekeelne Postimees. Tegemist oli Julia Baer-Baderi uurimusega "Eesti julgeoleku käsitus eesti ja venekeelses meedias seoses Gruusia ja Lõuna-Osseetia konfliktiga". Et mitte anda liiga ühesugust ülevaadet Eesti meediast, valisin oma töö valimiks Eesti Päevalehe artiklaid.

Artiklite leidmine valimisse toimus EPL-i ja HS-i puhul mõningate erinevustega, sest väljaannete veebiarhiivid on tehniliselt teisiti üles ehitatud. Nii EPL-i kui HS-i veebiarhiivist on võimalik lugeda ka väljaannete paberversioone. HS-is on aga võimalik terve lehe ulatuses otsingumootori märksõnade abil vajalikud artiklaid üles leida, samas kui EPL-il otsingumootor puudus. Seetõttu tuli iga ajalehenumber algusest lõpuni läbi vaadata. HS-i otsingumootoris kasutasin artiklite leidmisel märksõnu "Georgia" ning "Kaukasia" (*soome k.* "Gruusia" ja "Kaukaasia").

Valisin kummastki väljaandest kõik Vene-Gruusia konflikti puudutavad arvamuskirjed, v.a. need, mis puudutasid teemat väga kaudselt või olid pigem kokkuvõtted mõne välismaise ajalehe artiklitest. Sellised artiklaid jäid valimist välja, sest autori arvates ei oleks need abistavaks materjaliks Eesti ja Soome avaliku arvamuse raamide leidmisel. Lõplikku valimisse kogunes 45 artiklit – 21 Helsingin Sanomatest ja 24 Eesti Päevalehest.

2.3. Eesti Päevalehe ja Helsingin Sanomate lühitutvustus

Eesti Päevaleht kuulub Ekspress Gruppi ning ametlikuks väljaandjaks on Eesti Päevaleht AS. 2009. aasta detsembri seisuga on Päevalehe tiraaž 32 200. Eesti Päevaleht oma praegusel kujul sündis 1995. aastal Päevalehe, Rahva Hääle, Hommikulehe ja Eesti Sõnumite ühendamisel. Peatoimetajaks on Lea Larin.

Helsingit Sanomat kuulub Sanoma WSOY kontserni ning on Soome suurim tellitav ajaleht. 2008. aastal oli HS-i tiraaž 412 421 (Levikintarkastus; <http://www.levikintarkastus.fi/levikkitietokanta/index.php>).

Helsingin Sanomate peatoimetaja on Janne Virkkunen.

Tänu kättesaadavusele ja mitmekülgsusele mängib ajakirjandus suurt rolli Soome ja Eesti avaliku arvamuse kujundamisel².

2.4. Meetod

Et leida, millised raamid tekkisid Eesti Päevalehes ja Helsingin Sanomates Vene-Gruusia sõja tõlgendamisel, kasutas käesoleva bakalaureusetöö autor Entmani definitsiooni raamide neljast põhifunktsioonist, mille kohaselt raamid:

1. Defineerivad probleemi – määravad ära probleemi põhiolemuse.
2. Diagnoosivad tegureid, mis probleemi tekitavad, tuvastavad probleemitekitaja.
3. Annavad moraalset hinnanguid probleemitekitajatele ning nende tegevuse tagajärgedele.
4. Pakuvad lahendusi ehk esitavad ettepanekuid probleemide lahendamiseks ning ennustavad lahenduste mõju.

Autor vaatles eraldi HS-i ja EPL-i valimisse kuuluvaid artikleid ning koostas mõlemale väljaandele indentsed tabelid, mis jaotusid Entmanile toetudes nelja kategooriasse:

1. Probleemi defineerimine

² Iga-aastase Freedom House'i pressivabaduse raportis on nii Soome kui Eesti kõrgetel kohtadel. 2009. aasta raporti kohaselt on 195 riigi seast jagab Soome teist kohta Norraga ning Eesti jagab 14.-17. kohta Iirimaa, Jamaika ja St. Luciaga (Freedom of the Press 2009; <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=495&year=2009>).

2. Tegurid, mis probleemi tekitavad
4. Moraalne hinnang põhjustajale ja tagajärgedele
5. Lahendused ja nende mõju probleemile

Nende kategooriate alusel töötas uurimuse autor läbi kõik valimisse kuulunud artiklid. Pärast kõikide artiklite paigutamist tabelisse oli võimalik saada ülevaade konflikti põhituuma, tegurite, hinnangute ja lahenduste olemusest artiklites ning seejärel need raamidesse koondada. Kõige selgemini olid artiklites eristatavad väljapakutud lahendused ning kohati ka konflikti põhituum – näiteks minevikust lahendamata jäänud probleemid oli pearaami puhul tõlgendus, mida oli lihtne märgata ja kategoriseerida nii HS-i kui EPL-i puhul. Rohkem raskusi tekkis aga raamide leidmisel siis kui artikkel oli suuresti moraalsetele hinnangutele üles ehitatud.

Kuid nagu ka Entman on rõhutanud, ei pruugi iga tekst sisaldada kõiki nelja raamide põhifunktsiooni. Seega võisid mitmed tabeliruudu artiklite läbivaatamisel tühjaks jääda ehk teisisõnu – kõik leitud alaraamid ei koosnenud kõigist neljast raamide põhifunktsioonist. Koondamisel ehk pearaami leidmisel sai määravaks see, kuidas artikkel probleemi olemust defineeris. Alaraame defineerivateks elementideks said probleemitekitajad, moraalne hinnang ning lahendused. See tähendab, et ühe pearaami alla kuuluvad artiklid võisid suures osas sarnased olla, kuid erineda ühe või mitme elemendi poolest. Siinkohal võiks illustratiivse näitena tuua artiklid EP3 ja EP5, mis kuuluvad samasse alaraami. Sama pearaami all on ka artikkel EP6, mis on ülalmainitud artiklitega tegurite väljatoomisel sarnane, kuid moraalsete hinnangute ja eriti lahenduste osas erinev ning on seetõttu eraldi alaraamis.

Artiklid on tekstis ning tabelis esitatud koodidena, kuid artiklite ilmumise kuupäev, pealkiri, autor ning autori lühiseloostus on leitavad Lisast 1. Antud töö järelduste ja diskussiooni osaks ei ole oluliseks mitte niivõrd autor ise, kuivõrd tema teadmispõhine suhestumine Vene-Gruusia konfliktiga. Nii on uurimistulemuste tabelites välja toodud, kas artikli autor on poliitik, asjatundja, tavakodanik või on tegemist juhtkirjaga, kus autorit pole märgitud.

Raamistamise hea külg on see, et võimaldab vaadelda erinevaid tõlgendusviise ühest ja samast sündmusest. Seetõttu kasutatakse sõjaaegse meediasisu uurimisel tihtipeale raamide analüüsimist. Probleemaatiliseks võib muutuda aga fakt, et artiklite raamide leidmine on üsna subjektiivne. See, mis ühe uurija jaoks on konflikti põhiolemus, võib teise jaoks kuuluda hoopiski probleemi tekitajate või moraalse hinnangu kategooriasse. Selleks, et leida, mis

kategooriasse üks või teine väide kuulub, tuleb arvesse võtta artikli kogu konteksti. Teiseks aitab ka sündmuse – antud juhul Vene-Gruusia sõja – tausta tundmine (ajalugu, rahvusvahelised suhted jne). Teise probleemina võiks välja tuua, et teoorias on raamid neli põhifunktsiooni – tegelikult tulevad ainult vähestes raamides välja kõik elemendid, kuid samas võib nii märkamatuks jääda mõni muu oluline aspekt. Tähtis oleks siiski jääda nelja elemendi jälgimisele, sest muidu tekiksid liialt laialivalguvad raamid, mille ühine osa muutuks häguseks. Seetõttu tekib moraalse hinnangu tabeliruuutudesse, väga erinevaid väiteid, mis kõik siiski ühel või teisel moel hinnanguteks osutuvad.

Siiski ei tähenda ülalmainitud tähelepanekud, et antud meetod ei sobiks konfliktiolukordade tõlgenduste leidmiseks meediast. Artikleid läbi töötades muutub pilt terviklikumaks ning on võimalik selgemini eristada konflikti põhituuma ning ülejäänud kolme raamide põhifunktsiooni elementi.

3 Uurimistulemused

”Uurimistulemused” annab eraldi alapeatükkidena ülevaate Eesti Päevalehest ja Helsingin Sanomatest leitud Vene-Gruusia sõja raamidest. Lisatud on ka tekstinäiteid, et selgemini illusteerida alaraamide kujunemist.

Raamide määramise aluseks on Entmani teooria raamide neljast põhifunktsioonist. Sealjuures sai pearaamiks probleemide põhiolemuse defineerimise funktsioon. Ülejäänud kolme ülesannet – probleemitekitajad, moraalsed hinnangud ning lahendused – on käsitletud kui alaraame defineerivaid elemente. Teisisõnu on raamid üles ehitatud probleemikesksusele.

Uurimistulemuste osas on ka igast pearaamist ja selle alaraamidest tabel, kus on näha alaraamide erinevusi. Ühtlasi on viimases tabeliruumis lisaks alaraami kuuluvatele artiklitele ka nimetatud artikli autori iseloomustus: ajakirjanik, asjatundja, poliitik ning kodanik. Autorite täpsem iseloomustus ja nimed on välja toodud Lisas 1.

3.1. Raamid Eesti Päevalehes

Eesti Päevalehes eristus konflikti defineerimisel kolm pearaami: ”Gruusial polnud muud valikut kui Lõuna-Osseetiat rünnata”, ”Külmutatud konflikt eskaleerus sõjalise väljundini”, ”Gruusia lootis lääne abile”. Järgnevalt on välja toodud pearaamid koos alaraamidega, alaraamide võrdlus tabelina ning ka pikem kirjeldus pearaami ja alaraamide kohta.

1. ”Gruusial polnud muud valikut kui Lõuna-Osseetiat rünnata”

- 1a. ”Gruusial ei jäänud muud üle kui provokatsioonidele vastata”
- 1b. ”Venemaa tahab Gruusiat NATO-le halvas valguses näidata”
- 1c. ”Venemaa on agressor ning on rünnakut pikalt planeerinud”
- 1d. ”Venemaa tahab välja vahetada Gruusia demokraatlikule teel valitud juhtkonda”
- 1e. ”Venemaa kasutab oma kodanike kaitsmist ettekäändena”
- 1f. ”Lõuna-Osseetia tulistas Gruusia külasid”
- 1g. ”Vene valitsusliikmete riigifirmade pangaarved tuleb läänes arestida”
- 1h. ”Gruusia reageeris Lõuna-Osseetia ja Vene vabatahtlike tegevusele”
- 1i. ”Kaukaasia kuulub Moskva huvifääri”

Tabel 1. Raam ”Gruusial polnud muud valikut kui Lõuna-Osseetiat rünnata” koos alaraamidega.

	Probleemi defineerimine	Tegurid	Moraalne hinnang	Lahendused	Artiklid/autorid
1.	Gruusial polnud muud valikut kui Lõuna-Osseetiat rünnata				
1a.		Puuduvad	Gruusial ei jäänud muud üle kui provokatsioonidele vastata	Puuduvad	EP2 (Mentešašvili) – ajakirjanik. EP4 – asjatundja.
1b.		Venemaa tahab Gruusiat NATO-le halvast valguses näidata ja survestada Saakašvilit	Venemaa on rünnakut pikalt planeerinud ja sõja puhkemises süüdi.	Puuduvad	EP2 (Lahtein) – asjatundja.
1c.		Puuduvad	Venemaa on agressori ning on rünnakut pikalt planeerinud. Kogu Euroopa julgeolekupilt muutub.	Puuduvad	EP21 – poliitik.
1d.		Venemaa tahab välja vahetada Gruusia demokraatlikul teel valitud juhtkonda.	Venemaa provotseerib Gruusiat Lõuna-Osseetia ja Abhaasia suunal.	Lääs peab probleemi selgelt raamistama ja kaasvastutuse võtma.	EP10 (Luik) – asjatundja.
1e.		Puuduvad	Venemaa kasutab oma kodanike kaitsmist ettekäändena. Venemaa käitub nagu Hitleri Saksamaa Tšehhoslovakkia sudeedisakslaste küsimuses 1938. aastal. On arusaadav, et USA ei saa sekkuda kuigi Gruusia seda ootas.	Lääs peab Venemaad survestama.	EP10 (Soosaar) – ajakirjanik.
1f.		Lõuna-Osseetia tulistas Gruusia külasid.	Vene sõjalennukite sekkumine on murettekitav.	Tuleb alustada läbirääkmisi – vaja on rahvusvahelist sekkumist.	EP3 – asjatundja; EP5 – poliitik.
1g.		Lõuna-Osseetia on Gruusia külasid tulistanud ja Venemaa lennukid lennanud üle Gruusia.	Rahuliku lahenduse leidmine puudub sellises olukorras.	Vene valitsusliikmete riigifirmade pangaarved tuleb läänes arestida, Venemaa väljaheitmine G8-st ja Euroopa	EP6 – asjatundja.

				Nõukogust	
1h.		Gruusia reageeris Lõuna-Osseetia ja Vene vabatahtlike tegevusele. Gruusia on Venemaa huvifääris, kuid tahab liituda NATO-ga	Eesti peaks olukorrast omad järeldused tegema.	Puuduvad	EP8 – juhtkiri; EP14 – asjatundja.
1i.		Kaukaasia kuulub Moskva huvifääri	Venemaa on agressor. Lääs ei tohi olukorraga leppida.	Puuduvad	EP12 – ajakirjanik; EP13 – juhtkiri; EP17 – poliitik; EP18 – juhtkiri; EP20 – ajakirjanik.

1. ”Gruusial polnud muud valikut kui Lõuna-Osseetiat rünnata”

Selle raami kohaselt seisneb probleem selles, et Lõuna-Osseetia ja Venemaa provotseerisid Gruusiat ning Tbilisil ei jäänud muud valikut kui sõjaliselt vastata. Põhjustajatena nähakse näiteks Gruusia soovi liituda NATO-ga, kõige üldisemalt aga, et Gruusia kuulub ühel või teisel moel Moskva huvifääri. Moraalsete hinnangute osa on antud raamis üsna kaalukas. Gruusial tuntakse kaasa, Venemaad nähakse aga agressorina. Lahendusi on nii mõõdukaid, näiteks, et rahvusvaheline üldsus peaks sekkuma. Kuid leidub ka radikaalsemaid – Vene eliidi pangaarved tuleks välismaal külmutada jne.

”Gruusial ei jäänud muud üle kui provokatsioonidele vastata” (1a)

(EP2 Mentešašvili, EP4)

Selle raami kohaselt ei jäänud Gruusiale muud üle kui provokatsioonidele vastata. Tegemist on väga lihtsustatud ja pooliku raamiga, sest ei too välja tegureid ega lahendusi. Samas kõikides edasistes alaraamides on selle raami elemendid sees.

- ”Mitte keegi ei taha tegelikult seda võitlust. Aga ometi on inimesed valmis järgima Saakašvili käsku, sest neil on provokatsioonidest kõrini.” (EP2 Mentešašvili)
- ”Minu hinnangul püüdis Gruusia kasutada kõiki võimalusi, et konflikt rahumeeli lahendada.” (EP4)

”Venemaa tahab Gruusiat NATO-le halvast valguses näidata” (1b)

(EP2 Lahtein)

Tegemist on väga hinnangute keskse alaraamiga. Selle kohaselt on Moskva koguaeg sõda tahtnud ning on ainukesena sõja puhkemises süüdi. Venemaa on sõja algatanud kahel põhjusel. Esiteks, et näidata Gruusiat NATO-le halvast valguses. Teiseks soovib Venemaa survestada president Saakašvili režiimi. Lahendusi konfliktile pole pakutud.

- ”Venemaale on oluline diskrediteerida Gruusiat võimaliku NATO liikmena ja teine eesmärk on survestada president Mihheil Saakašvili režiimi.” (EP2 Lahtein)

”Venemaa on agressor ning on rünnakut pikalt planeerinud” (1c)

(EP21)

Sõja põhjuseid pole toodud. Küll on aga selgesõnaliselt väljendatud, et Venemaa on agressor, kes oli oma rünnakut ette planeerinud. On täiesti lubamatu, et üks riik teisele sellisel viisil kallale läheb. Kogu Euroopa julgeolekupilt muutub selle konflikti tagajärjel.

- ””Oluline on, et on täiesti lubamatu, et üks riik tungib kallale teisele tiigile, see on agressioon,” kinnitas president”. (EP21)

”Venemaa tahab välja vahetada Gruusia demokraatlikul teel valitud juhtkonda” (1d)

(EP10 Luik)

Selle raami kohaselt Venemaa provotseerib Gruusiat Lõuna-Osseetia ja Abhaasia suunal. Põhjuseks näetakse Venemaa eesmärki vahetada välja Gruusias demokraatlikul teel välja vahetatud juhtkonda. Rahvusvahelisel üldsusel suur kaasvastustus. Lääne ülesanne on raamistada probleem selgelt. Soome ja Prantsusmaa on esitanud väga positiivse rahuplaani.

- ”Venemaa käitumine Gruusia suhtes ei olnud üllatav. Venemaa on pika aja jooksul provotseerinud Gruusia demokraatlikku valitsust nii Abhaasia kui ka Lõuna-Osseetia suunal.” (EP10 Luik)
- ”Lääne ülesanne on raamistada probleem selgelt, sest ainult niimoodi on võimalik jõuda tegeliku rahuni.” (EP10 Luik)

”Venemaa kasutab oma kodanike kaitsmist ettekäändena” (1e)

(EP10 Soosaar)

Venemaa käitub nagu Hitleri Saksamaa Tšehhoslovakkia sudeedisakslaste küsimuses 1938. aastal. Gruusia lootis USA abile, sest saatis oma väed Iraaki NATO-ga koostööd tegema. Siiski on arusaadav, et USA ei saa sõjaliselt sekkuda. Lääs peaks Venemaad survestama.

- ”Gruusias praegu toimuv meenutab seda, kuidas Hitleri Saksamaa 1938. aastal sundis Tšehhoslovakkia hävitama, vaid sudeedisakslasi päästma.” (EP 10 Soosaar)
- ”Saatsid ju grusiinid oma sõdurid Iraaki, et ühest küljest õppida ja teisalt selleks, et tugevdada suhteid Ameerika Ühendriikidega.” (EP10 Soosaar)

”Lõuna-Osseetia tulistas Gruusia külasid” (1f)

(EP3,EP5)

Selle alaraami kohaselt alustas Lõuna-Osseetia rünnakut – Gruusia külasid tulistati. Gruusial ei jäänud muud valikut kui sõjaliselt vastata. Murettekitavaks osutus Venemaa sõjalennukite sekkumine. Lahendusi pakutakse rohkem kui enamikes raamides. Tuleb alustada läbirääkmisi – vaja on rahvusvahelist sekkumist. Leitakse, et lõppkokkuvõttes on lahendus Venemaa käes. Sõja alustamine Venemaa poolt oli igati ootuspärane. Gruusiale aga pole jäetud valikuvõimalust, kuigi andis omalt poolt kõik, et konflikti süvenemist ära hoida.

- ”Rääkisin Gruusias olles nii parlamendi esimehe Nino Burdžanadze kui ka president Mihheil Saakašviliga ja ka nemad lootsid, et Lõuna-Osseetia pool saab aru, et kui nad tulistavad, siis tulistatakse neid vastu.” (EP3)

”Lõuna-Osseetia on Gruusia külasid tulistanud ja Venemaa lennukid lennanud üle Gruusia” (1g)

(EP6)

Alaraam on tegelikult definitsiooni ja tegurite andmisel eelmise alaraamiga väga sarnane. Lahendustena on aga välja pakutud palju radikaalsemaid variante. Niisiis on selle alaraami kohaselt Lõuna-Osseetia juba pikemat aega Gruusia külade suunas tulistanud. Lisaks on Venemaa lennukid üle Gruusia territooriumi lennanud. Selline tegevus on viinud Gruusia

kannatuse katkemiseni, mille tõttu Gruusia on otsustanud sõjalise jõuga vastata. Rahuliku lahenduse leidmine puudub. Lahendustena pakutakse välja Vene valitsusliikmete riigifirmade pangaarvete arestimine läänes, Venemaa väljaheitmine G8-st ja Euroopa Nõukogust. Tegemist on raamide löikes kõige radikaalsemate lahendustega.

- ”Tegelikult on olemas asjad, mis võiks Venemaa peatada, ja ma ei pea silmas sõda: saaks ju arestida Vene valitsusliikmete ja riigifirmade pangaarved läänes, öelda Moskvale, et EL-iga viisavabaduse asemel saavad nad ”surnud eesli kõrvad”, heita Venemaa välja G8-st ja Euroopa Nõukogust, minu poolest kas või olümpial Venemaa sportlastele selg keerata, kuhu iganes nad ilmuvad, kuigi nemad pole oluliselt süüdi...” (EP6)

”Gruusia reageeris Lõuna-Osseetia ja Vene vabatahtlike tegevusele” (1h)

(EP8, EP14)

Gruusia reageeris Lõuna-Osseetia ja Vene vabatahtlike tegevusele. Probleemi põhjustajaks on see, et Gruusia püüdleb liituda NATO-ga, Tbilisi on aga Venemaa huvisfääris. Venemaa poolt sõja alustamine oli ootuspärane. Selles raamis pööratakse ka palju tähelepanu järelدustele, mida Eesti peaks tegema. Näiteks tuleks iseseisvat kaitset üles ehitada.

- ”Esmane iseseisev kaitsevõime tuleb üles ehitada. Riigina on Eesti eiranud Nõukogude Liidu ja Jugoslaavia lagunemissõdade kogemusi. Oleme suures osas ignoreerinud mõlema Tšetšeenia sõja õppetunde. Venemaa-Gruusia sõda võib jääda viimaseks sõjaks, mil me saame veel võimaluse õppida teiste vigadest.” (EP14)

”Kaukaasia kuulub Moskva huvisfääri” (1i)

(EP12, EP13, EP17, EP18, EP20)

Venemaa on agressor, kelle puhul on suuresti küsimus selles, et Kaukaasia kuulub Moskva huvisfääri. See ongi sõja põhjuseks – Venemaa soov taastada oma mõjuvõimu. Lääs ei tohi olukorraga leppida.

- ”Kogu maailm peab olema mures, sest külma sõja järgne periood on nüüd läbi.” (EP17)

2. "Külmutatud konflikti eskaleerus sõjalise väljundini"

2a. Lõuna-Osseetia tulistas Gruusia külasid

2b. Külmutatud konflikt eskaleerus, sest maailma tähelepanu on mujal

2c. Sõjategevuse kiire lõpetamine

2d. Konflikti puhkemise süü kõigil osapooltel

2e. Gruusia üritab Vene rahuvalvajatest lahti saada

Tabel 2. Raam "Külmutatud konflikt eskaleerus sõjalise väljundini" koos alaraamidega.

	Probleemi defineerimine	Tegurid	Moraalne hinnang	Lahendused	Artiklid/autorid
2	Külmutatud konflikt eskaleerus sõjalise väljundini				
2a.		Lõuna-Osseetia tulistas Gruusia külasid. Gruusia tahab kaitsta oma territoriaalset terviklikkust.	Venemaa on sõja agressor. Gruusia-USA liitlассuhete proovikivi.	Maailma üldsuse sekkumine, et takistada konflikti hõõgumajäämist. Grusiinid peaksid parandama suhteid lõunaosseetidega	EP1 – juhtkiri.
2b.		Puuduvad	Külmutatud konflikt eskaleerus, sest maailma tähelepanu on mujal. Vene-Gruusia olukord nagu Balti riikidel 40ndatel. Gruusia peab kiirustama.	Puuduvad	EP2 (Kunnas) – asjatundja.
2c.		Puuduvad	Puuduvad	Sõjategevuse kiire lõpetamine, sest muidu võib konflikt piirkonnas laieneda. Rahvusvahelisel üldsusel suur roll sõja lõpetamisel.	EP2 (Paet) – poliitik; EP11 – asjatundja; EP15 – ajakirjanik.
2d.		Minevikust jäänud ebaselgused. Gruusia püüdlused liituda EL-i ja teiste rahvusvaheliste organisatsioonidega. Venema tahab maailmale näidata, et Gruusia on	Konflikti puhkemise süü kõigil osapooltel.	Puuduvad	EP2 (Veebel) – asjatundja.

		sõjakas.			
2e.		Gruusia üritab Vene rahuvalvajatest lahti saada , sest Venemaa on neist pigem annekteerijad teinud.	Gruusia käitub Lõuna-Osseetia ja Abhaasiaga nagu Venemaa tegi Tšetšeeniaga. Venemaa on nagu Hitleri Saksamaa ja Gruusia selle impeeriumi väiksem mudel.	Puuduvad.	EP7 – ajakirjanik.

2. "Külmutatud konflikt eskaleerus sõjalise väljundini"

Antud raami puhul nähakse sõja põhjusena minevikust jäänud probleeme, mida pole lahendatud. Nii kasutatakse alaraamides üsna palju ajaloolisi analoogiaid ja konteksti, et leida põhjustajaid ning anda moraalseid hinnanguid. Erinevalt eelmisest raamist käsitletakse rohkem ka Gruusia süüd sõja puhkemisel. Lahendusena pakutakse jällegi rahvusvahelise üldsuse sekkumist.

"Lõuna-Osseetia tulistas Gruusia külasid" (2a)

(EP 1)

Tegemist on täisraamiga. See tähendab, et on olemas nii konflikt definitsioon, tegurid, moraalne hinnang ning on pakutud lahendusi. Vene-Gruusia sõda nähakse külmutatud konflikti ülessoojenemisenä. Sõda sai alguse, sest Lõuna-Osseetia tulistas Gruusia piirialasid. Seega on loogiline, et Gruusia tahab kaitsta oma territoriaalset terviklikkust. Raami kohaselt on Venemaa sõja agressor – seisukohta on ka väga selgesti väljendatud. Konflikti nähakse Gruusia-USA liitlussuhete proovikivina, sest Gruusia sõdurid võitlevad NATO-ga koostöös Iraagis. Lahendusena nähakse maailma üldsuse sekkumist, et takistada konflikti hõõgumajäämist. Ühtlasi peaksid grusiinid parandama suhteid lõunaosseetidega.

- "Toimuv on selgelt määratletav Venemaa-poolse agressioonina Gruusia vastu." (EP1)
- "Kui rahvusvaheline üldsus jõulisi samme ei astu, siis jääbki Kaukaasia konfliktikolle hõõguma." (EP1)

”Külmutatud konflikt eskaleerus, sest maailma tähelepanu on mujal” (2b)

(EP2 Kunnas)

Selle raami kohaselt algavad või eskaleeruvad konfliktid just siis kui maailma tähelepanu on suunatud mujale. Antud juhul on mõeldud Pekingi olümpiamängude avapäeva langemist samale ajale kui lahvas Venemaa ja Gruusia sõda. On rõhutatud, et Gruusia peab kiirustama, et mitte alla jääda. Ühtlasi heidetakse Venemaale ette konflikti sekkumist. Raam on suuresti üles ehitatud ajaloolistele analoogiatele. Venemaa ja Gruusia olukorra võrdluseks on toodud Balti riikide positsioon 1940. aastal ning Horvaatia sõjaline kampaania Kroatia hõivamiseks 1995. aastal.

- ”Sõjalised konfliktid algavad või eskaleeruvad pahasti siis, kui kogu maailma tähelepanu on suunatud kusagile mujale.” (EP2 Kunnas)
- ”Eesti ajaloost oleks parim näide juuni keskpaik 1940, mil kogu maailm jälgis hinge kinni pidades lääneriindel toimuvat ning Pariis langes. Nõukogude vägede sissetung Baltikumi jäi seetõttu tagaplaanile.” (EP2 Kunnas)

”Sõjategevuse kiire lõpetamine” (2c)

(EP2 Paet, EP11, EP15)

Venemaa ja Gruusia sõja puhul on tegemist külmutatud konfliktiga, mida on hakatud lahendama sõjaliste vahenditega. See raam ei defineeri tegureid, ega anna konkreetset moraalset hinnangut, vaid defineerib konflikti rõhutades ajaloolisele kontekstile ning otsib lahendusi. Lahendustena pakutakse sõjategevuse võimalikult kiiret lõpetamist, sest muidu võib konflikt piirkonnas laieneda. Rõhutatakse rahvusvahelise üldsuse olulisele rollile sõja lõpetamisel ja sealsete inimeste abistamisel.

- ”Lõuna-Osseetias oli tegu külmutatud konfliktiga ja iga külmutatud konflikt peab leidma lahenduse.” (EP11)
- ”Igal juhul tuleb püüda ära hoida konflikti edasist laienemist teistesse konfliktipiirkondadesse.” (EP2 Paet)

”Minevikust jäänud ebaselgused” (2d)

(EP2 Veebel)

Ka selle raami kohaselt oli konflikti puhkemine vaid aja küsimus. Põhjusteks on minevikust jäänud ebaselgused, kuid ka Gruusia püüdlused liituda võimalikult kiiresti Euroopa Liidu ja teiste rahvusvaheliste organisatsioonidega. Venemaa tahab aga maailmale näidata, et Gruusia on sõjakas riik ja ei vääri liikmesust rahvusvahelistes organisatsioonides. Niisiis on hinnangulise poole pealt sõja puhkemise süü kõigile osalistel, sest grusiinid, abhaasid ja osseedid arvasid kõik, et neil oleks olukorrast ainult võita.

- ”Gruusia näeb võimalust, et kui piirid saaks taastatud, siis võiks EL-i ja teiste rahvusvaheliste organisatsioonide suunal edasi minna. Venemaa saab jälle näidata, et Gruusia soovib väga sõdida.” (EP2 Veebel)

”Gruusia üritab Vene rahuvalvajatest lahti saada” (2e)

(EP7)

Ka selle alaraami kohaselt on mõlemad osapooled selgelt süüdi sõja puhkemises. Erinevus eelmise alaraamiga seisneb teiste põhjuste väljatoomises. Gruusia üritab Vene rahuvalvajatest lahti saada ning Moskva on oma rahutagajatest aastate jooksul pigem annekteerijad teinud. Raami kohaselt käitub Gruusia Lõuna-Osseetia ja Abhaasiaga nagu Venemaa tegi Tšetšeeniaga. Otseselt lahendusi pole pakutud, suurim rõhk on moraalsete hinnangute andmisel – Venemaa on nagu Hitleri Saksamaa ja Gruusia jällegi selle impeeriumi väiksem mudel.

- ”Gruusia president Mihheil Saakašvili on võtnud Putinist eeskuju ning asunud Lõuna-Osseetia ja Abhaasia ummikseisu samuti sõjaga lahendama.” (EP7)
- ”Vahe on ainult selles, et Gruusia on impeeriumi minimudel, Venemaa aga impeerium, mis tugineb tankiterasel nagu omal ajal Hitler.” (EP7)

3. ”Gruusia lootis lääne abile”

3a. ”Gruusia tegi valearvestuse arvates, et lääts läheb Tbilisile sõja puhkemisel appi”

3b. ”Lääts oleks pidanud rohkem tegema”

3c. "Murelik tulevik"

Tabel 3. Raam "Gruusia lootis lääne abile" koos alaraamidega.

	Probleemi defineerimine	Tegurid	Moraalne hinnang	Lahendused	Artiklid/autorid
3.	Gruusia lootis lääne abile				
3a.		Puuduvad	Gruusia tegi valearvestuse arvates, et lääs läheb Tbilisele sõja puhkemisel appi. Venemaa planeeris operatsiooni juba pikemat aega. Kas Eesti sõdurite panus Iraagid garanteerib Eestile julgeoleku?	USA ja teised lääneriigid peaksid andma oma panuse, et takistada demokraatia allakäiku Gruusias.	EP9 – asjatundja.
3b.		Puuduvad	Lääs oleks pidanud rohkem tegema , et inimelusid päästa. Väikeriikidega ei arvestata maailmapoliitikas.	Lääneriigid peaksid hoiakutes ühtse lähenemise võtma.	EP22 – ajakirjanik.
3c.		Puuduvad	Murelik tulevik: kas demokraatia jääb Gruusias püsima?	Puuduvad	EP19 – ajakirjanik; EP24 – ajakirjanik.

3. "Gruusia lootis lääne abile"

Tegemist on raamiga, mis keskendub moraalsete hinnangute andmisele. Kui konflikti on siiski defineeritud, siis läbi hinnangu, et Gruusia lootis, et lääs tuleb sõja korral relvadega appi. Niisiis tegi Tbilisi selles osas valearvestuse. Tuntakse muret ka demokraatia jätkusuutlikkuse üle sõjajärgses Gruusias. Lahendusena pakutakse lääne suurema ühtsuse loomist.

"Gruusia tegi valearvestuse arvates, et lääs läheb Tbilisile sõja puhkemisel appi" (3a)

(EP9)

Selle raami kohaselt tegi Gruusia valearvestuse arvates, et lääs Tbilisile sõja puhkemisel appi tuleb. Saakašvili oletas, et kuna Gruusial on kolmandaks suurimad väed Iraagis, on lääs valmis tegema nii-öelda vastuteenet. Gruusia aga pole veel NATO liige ning seetõttu jäi ka abi tulemata. Ära on ka mainitud, et Venemaa planeeris operatsiooni juba pikemat aega.

Arutelus jõutakse välja ka Eesti võrdluse ja küsitakse, kas Eesti sõdurite panus Iraagis ja Afganistanis garanteerib meile julgeoleku. Lahendusena pakutakse välja, et USA ja teised lääneriigid peaksid andma oma panuse, et takistada demokraatia allakäiku Gruusias.

- ”Mihheil Saakašvili sattus reaalspoliitiliste argumentide kaalumisel raskustesse. Lähtuti ilmselgelt asjaolust, et Gruusia on Suurbritannia järel Iraagis suuruselt järgmine väekontingent ja seega USA lähemaid liitlasi maailmas.” (EP9)
- ”Kõige selle taustal asutakse arutlema, kui ohtlik on USA varjus ”maailmapoliitseinikku mängida” ning et meie sõdurite pingutused Afganistanis ja Iraagis pole meile tegelikult mingiks julgeolekugarantiiks. Kuid ilma Eesti osaluseta neil rahvusvahelistel missioonidel pole meil nii paljutki.” (EP9)

”Lääs oleks pidanud rohkem tegema” (3b)

(EP22)

Tegemist on alaraamiga, mis ei otsi põhjuseid. Raam keskendub moraalsetele hinnangutele ning lahendustele. Kõigepealt leitakse, et lääneriigid oleksid pidanud rohkem tegema, et inimelusid päästa. Teiseks tuuakse välja idee, et maailmas on endiselt suured riigid ja väikesed riigid ning väikestega ei arvestata tihtipeale. Lahendused on tugevalt seotud moraalsete hinnangutega: lääneriigid peaksid oma hoiakutes ühtsed olema, rahvusküsimustes topeltstandardeid vältima ning austama rahvusvahelise õiguse norme.

- ”Võib olla päris kindel, et kui lääneriigid poleks mõningaid rahvusvahelise õiguse reegleid korduvalt rikkunud ja Venemaa ”siseasjade” suhtes nii järjekindlalt silmi kinni pigistanud, siis ei peaks nüüd Gruusia ohvritest kõnelema.” (EP22)

”Murelik tulevik” (3c)

(EP19, EP24)

Nagu ka eelmises alaraamis, ei ole ka siin otsitud põhjuseid. Alaraam on üles ehitatud moraalsetele hinnangutele. Keskseks mureks on demokraatia püsimine sellise konflikti järel. Gruusia on pandud keerulisse olukorda ning kardetakse, et kas Moskva või lähipiirkond võib hakata demokraatiat õõnestama.

- ”Halva aja jätkudes võidakse Gruusias uskuma hakata, et alternatiiv on Moskva.” (EP19)

3.2. Raamid Helsingin Sanomates

Helsingin Sanomates eristus konflikti defineerimisel kolm pearaami: ”Jäätunud konflikti ülessoojenemine”, ”Gruusia ootas lääneriikide abi”, ”Venemaa kasutab ettekäänet”. Nagu ka Eesti Päevalehe raamide uurimistulemuste puhul, on järgnevalt välja toodud pearaamid koos alaraamidega, alaraamide võrdlus tabelina ning ka pikem kirjeldus pearaami ja alaraamide kohta.

1. ”Jäätunud konflikti ülessoojenemine”

1a. Nõukogude Liidu lagunemise järgseid probleeme pole suudetud varem ära lahendada

1b. Kosovo on Venemaale pinnuks silmas

Tabel 4. Raam ”Jäätunud konflikti ülessoojenemine” koos alaraamidega.

	Probleemi defineerimine	Tegurid	Moraalne hinnang	Lahendused	Artiklid/autorid
1.	Jäätunud konflikti ülessoojenemine				
1a.		Nõukogude Liidu lagunemise järgseid probleeme pole suudetud varem ära lahendada. NATO lubadus Gruusiale tulevasest liikmeks saamisest.	Olukorral võivad olla ohtlikud rahvusvahelised mõõtmed.	Rahvusvahelised organisatsioonid nagu ÜRO, OSCE jne peaksid lahenduse leidma.	HS1 – juhtkiri.
1b.		Kosovo on Venemaale pinnuks silmas. Lisaks ka NSVL-i lagunemisest jäänud probleemid. Venemaad ärritab Gruusia võimalus NATO-ga liituda.	Lõuna-Osseetia ja Abhaasia on Venemaa jaoks vahendid. Konflikt jahendab lääne ja Venemaa suhteid.	Puuduvad	HS3 – ajakirjanik; HS5 – juhtkiri; HS13 – ajakirjanik; HS18 – asjatundja.

1. "Jäätunud konflikti ülessoojenemine"

Selle raami kohaselt puhkes sõda, sest mitmed küsimused on minevikust lahendamata jäänud. Keskse kohal on Nõukogude Liidu lagunemisest jäänud ebaselgused. Niisiis on rõhutatud ajaloolisele kontekstile. Probleemitekitajana nähakse ka Gruusia soovi liituda NATO-ga, mis Venemaale ei meeldi. Moraalsed hinnanguid on üsna vähe või puuduvad. Lahendusena nähakse taas rahvusvaheliste organisatsioonide sekkumist.

"Nõukogude Liidu lagunemise järgseid probleeme pole suudetud varem ära lahendada"

(1a)

(HS1)

Selle raami kohaselt on Kaukaasias juba aastaid tegu jäätunud konfliktiga, mis nüüd sõjaliseks konfliktiks muutus. Mitmed piirkonnas olevad probleemid on jäänud läbi rääkimata pärast Nõukogude Liidu lagunemist 1991. aastal. Teisisõnu on üheks suurimaks probleemi tekitajaks NSVL-i lagunemise järel Gruusiaga liidetud Lõuna-Osseetia positsiooni ebaselgus. Teise suure probleemina nähakse NATO lubadust Gruusiale tulevasest liikmeks saamisest. Olukorral võivad olla ohtlikud rahvusvahelised mõõtmised ning lahendus peaks tulema rahvusvahelistelt organisatsioonidelt nagu ÜRO, OSCE jne.

- "Stalini sünnimaa Gruusia positsioon jäi Nõukogude Liidu lagunemisel ebaselgeks ja seal vindunud iseseisvuspüüdlused kulmineerusid 90ndate alguses sõjaga." (HS1)
- "Selle aasta aprillis otsustati NATO tippkohtumisel, et Gruusia võetakse NATO liikmeks, kuid liitumisaeg jäi lahtiseks. Vastuvõetud otsus oli mõeldud rahustamiseks. Selle asemel muutis see närviliseks nii Tbilisi kui Moskva ning panin kindlati mõlemad osapooled arvestusi tegema." (HS1)

"Kosovo on Venemaale pinnuks silmas" (1b)

(HS3, HS5, HS13, HS18).

Ülaltoodud raamiga on ühised kaks probleemi tekitavat faktorit: alaraami kohaselt on konflikti näol tegemist Nõukogude Liidu lagunemisest jäänud probleemidega. Ühtlasi ärritab Venemaad Gruusia võimalus peagi NATO liikmeks saada. Lisaks leiab Venemaa, et kuna Kosovo iseseisvuse tunnustamisega ei võtnud lääneriigid arvesse Moskva vastuseisu

piirkonna eraldumisele Serbiast, on Venemaal nüüd õigus toetada Lõuna-Osseetia ja Abhaasia iseseisvuspüüdeid. Niisiis on Lõuna-Osseetia ja Abhaasia Venemaa jaoks vahendid. Selline tegevus mõistetakse hukka. Konflikt jahendab lääne ja Venemaa suhteid. Tegemist on pooliku raamiga, sest konfliktile ei pakuta lahendusi. Vaid üks artikkel ("Kaukasian sodassa kaikki...") mainib, et tuleks tagada kiire relvarahu.

- "Konflikt eskaleerus sõjaks kahel põhjusel. Esiteks tegi Gruusia presidendi Mihheil Saakašvili valitsus konkreetse geopoliitilise valiku lääne heaks pürgides liitma nii NATO kui Eliga. Teiseks ei arvestanud lääneriigid Kosovo olukorras Vene vastuväiteid. Nii tahtis Venemaa tahtlikult provotseerida Gruusia juhtkonda. Selle eesmärk on panna gruusalased lääneriikide silmis halba valgusesse kui ebastabiilsetesse liitlastesse, kes ei ole valmis NATO liikmesuseks." (HS18).

2. "Gruusia ootas lääneriikide abi"

2a. "Gruusia sõjas üksi"

2b. "Gruusia tahab NATO liikmeks saada, Venemaa püüab seda takistada"

2c. "Gruusia tahab konflikti rahvusvaheliseks muuta, et Vene rahuvalvajatest lahti saada"

2d. "Gruusia püüab kiiresti NATO liikmeks saada"

Tabel 5. Raam "Gruusia ootas lääneriikide abi" koos alaraamidega.

	Konflikti defineerimine	Tegurid	Moraalne hinnang	Lahendused	Artiklid/autorid
2.	Gruusia ootas				
2a.	lääneriikide abi	Puuduvad	Gruusia sõjas üksi. Gruusia on saatnud kolmandaks enim vägesid Iraaki toetamiseks NATO missiooni. Nii ootas Gruusia vastuteenet.	Rahvusvaheline üldsus peab leidma rahumeelse lahenduse konfliktile.	HS8 – ajakirjanik.
2b.		Gruusia tahab NATO liikmeks saada, Venemaa püüab seda takistada	Venemaa oli sõjalist operatsiooni juba mõnda aega planeerinud. konflikti lahendus kinni selles, millised tingimused Venemaa rahuläbirääkimistel esitab	Puuduvad	HS15 – asjatundja.

2c.		Gruusia tahab konflikti rahvusvaheliseks muuta, et Vene rahuvalvajatest lahti saada. Gruusia tahab kiirendada liitumisprotsessi NATO-ga.	Gruusia ootas, et lääneriigid appi tulevad – see oli aga valearvestus. USA toetab ainult retooriliselt. Kui Soome ja NATO oleksid mõlemad NATO liikmed, oleks Helsinki jaoks olukord väga ohtlik.	Tuleb saata rahvusvahelised rahuvalvajad.	HS4 – asjatundja.
2d.		Gruusia püüab kiiresti NATO liikmeks saada.	Gruusia ründas Lõuna-Osseetiat. Venemaa poleks sõtta sekkunud kui Gruusia oleks NATO liige olnud. Lääs ja Venemaa omavahel liiga seotud, et uut külma sõda alustada. Sõja mõjud Soomele vaid kaudsed. Soome on oma julgeolekupoliitikat õigesti ajanud.	Puuduvad	HS12 – poliitikud.

2. "Gruusia ootas lääneriikide abi"

Konflikti defineeritakse läbi selle, et Gruusia tegi valearvestuse lootes, et lääneriigid appi tormavad. Tbilisi ootas sellist "vastuteenet", sest grusiinid võitlevad koostöös NATO vägedega Iraagis. Alaraamides erineb hinnang Gruusiale – kas Tbilisile tuntakse kaasa või nähakse teda süüdlasena.

"Gruusia sõjas üksi" (2a)

(HS 8)

Gruusia välispoliitiline prioriteet on liituda NATO-ga. Riik on saatnud ka kolmandaks enim vägesid Iraaki. Nii ootas Gruusia, et rahvusvaheline üldsus kohe appi tormab. Lahenduseks leitakse, et rahvusvaheline üldsus peab leidma rahumeelse lahenduse konfliktile. Moraalse hinnangu andmisel jäädakse tagasihoidlikuks – kedagi otseselt ei süüdistata. Küll aga tõdeb autor, et on arusaadav, miks gruusalased läänelt abi ootasid.

- "Grusiinid võivad oma sõjaväele abi oodata ka vastuteenena: Gruusial on USA ja Suurbritannia järel kolmandaks suurimad väed Iraagis." (HS8)

- ”Niisiis, kui grusiinid on sõdinud kodust kaugel, on mõistetav, et nad eeldavad, et ka neile tullaakse halvas olukorras appi.” (HS8)

”Gruusia tahab NATO liikmeks saada, Venemaa püüab seda takistada” (2b)

(HS15)

Selle raami kohaselt tuli sõda, sest Gruusia tegi valearvestuse kui oma väed Lõuna-Osseetiasse viis. Ühelt poolt oodati lääne abi, teiselt poolt ei usutud, et Venemaa nii jõuliselt reageerib. Ühtlasi öeldakse välja, et Venemaa oli sellist sõjalist operatsiooni juba mõnda aega planeerinud. Gruusia tahab NATO liikmeks saada, Venemaa püüab seda aga takistada. Alaraami kohaselt on Venemaal ennast lihtne õigustada väites, et kaitseb oma Lõuna-Osseetias olevaid kodanikke. Raami hinnangu kohaselt on konflikti lahendus kinni selles, millised tingimused Venemaa rahuläbirääkimistel esitab. Sõda suurendab president Mihail Saakašvili populaarsust Gruusias.

- ”Gruusia tegi valearvestuse kui viis oma väed Lõuna-Osseetiasse. Nad lootsid lääne abile ja olid Venemaa tugevast reaktsioonist üllatunud. Venemaa oli ilmselgelt sõjalist operatsiooni planeerinud, sest tahtis strateegiliselt olulist piirkonda rahustada.” (HS15)

”Gruusia tahab konflikti rahvusvaheliseks muuta, et Vene rahuvalvajatest lahti saada”

(2c)

(HS4)

Selle alaraami kohaselt tahab Gruusia konflikti rahvusvaheliseks muuta, et sellisel viisil rahvusvahelised rahuvalvajad saada. Selle konflikti põhilise tegurina nähakse Gruusia välispoliitika prioriteeti liituda NATO-ga. Et liitumisprotsessi kiirendada, üritab Gruusia vahendeid valimata lahendada Lõuna-Osseetia probleemi. Sealjuures ootas Gruusia, et lääs tuleb appi vastutasuna selle eest, et grusiinid NATO vägedega koostöös Iraagis võitlevad. Abi osas tegi Gruusia aga valearvestuse.

Spekuleeritakse ka selle üle, et kui Soome ja Gruusia oleksid NATO liikmed, oleks olukord Helsingile väga ohtlik, sest Venemaa on Soome naaber. Rahvusvaheliste rahuvalvajate saatmine saaks võib-olla Gruusia nõusse taanduma. USA ei tule sõjaliselt appi, vaid kasutab retoorikat.

- ”Üheks põhjuseks on NATO. Gruusia on pannud lootused selle peale, et lahendab konfliktid päevapealt välksõjaga ja on detsembriks juba NATO-kõlbulik.” (HS4)
- ”Minu tõlgenduse kohaselt tahab Gruusia konflikti rahvusvaheliseks muuta.” (HS4)

”Gruusia püüab kiiresti NATO liikmeks saada” (2d)

(HS12)

Antud alaraamis tuleb selgesti välja seisukoht, et Gruusia ründas Lõuna-Osseetiat. Ühe põhjusena nähakse taaskord seda, et Gruusia püüab kiiresti NATO liikmeks saada. Samas leitakse, et tõenäoliselt Venemaa poleks sõtta sekkunud, kui Gruusia oleks NATO liige. Alaraam ei keskendugi niivõrd sõjale kui võrd Soome rahvusvahelisele julgeolekupoliitilisele olukorrale selles sõjas. Rahvusvahelisel tasandil leitakse, et lääts ja Venemaa on omavahel majanduslikult ja energeetiliselt liiga seotud, et uut külma sõda alustada. Nii on sõja mõjud ka Soomele vaid kaudsed. Ühtlasi tõestab konfliktiolukord, et Soome on oma julgeolekupoliitikat õigesti ajanud – näiteks ei ole Soome NATO-sse astunud. Rahvusvaheline sümpaatia on läinud Gruusiale; Soome peaks siiski eelkõige iseendale mõtlema.

- ”Riigikogu liikme Eero Heinäluoma (sd) arvates kinnitab kriis Soome julgeolekupoliitilise liini valikute õigust ja vastupidavust.” (HS12)
- ”Gruusia sai rohke sõnalise sümpaatia ja julgustuse osaliseks, kuid välisriikide tahe ise midagi teha on piiratud. Seda on hea rõhutada ka Soomes. Viimases hädas peame olema võimelised ka iseenda asjade eest hoolitsema.” (HS12)

3. ”Venemaa kasutab ettekäänet”

3a. ”Venemaa kasutab Lõuna-Osseetiat ja Abhaasiat vahenditena, et sõtta sekkuda”

3b. ”Venemaa tahab Gruusiat lääneriikide ees alandada”

3c. ”Venemaa ründas Gruusiat”

3d. ”Venemaa on taas jõuline”

3e. ”Venemaa ei läheks NATO-ga sõtta”

3f. "Venemaa tõlgendab sõja läbirääkimisi nii nagu ise tahab"

Tabel 6. Raam "Venemaa kasutab ettekäänet" koos alaraamidega.

	Konflikti defineerimine	Tegurid	Moraalne hinnang	Lahendused	Artiklid/autorid
3.	Venemaa kasutab ettekäänet				
3a.		Puuduvad	Venemaa kasutab Lõuna-Osseetiat ja Abhaasiat vahenditena, et sõtta sekkuda. Olukord on sarnane 1938. aastaga, mil Saksamaa okupeeris Tšehhoslovakkia.	Puuduvad	HS6 – ajakirjanik; HS10 – kodanik.
3b.		Venemaa tahab Gruusiat lääneriikide ees alandada. Moskva tahab läänele oma võimsust näidata.	Venemaa käitub nagu tüüpiline suurriik väikeriigiga. Venemaa-lääne suhted ei saa samaks jääda.	Lääneriigid peaksid ühise seisukoha võtma.	HS11 – juhtkiri.
3c.		Venemaa tahab Gruusia valitsust kukutada.	Venemaa ründas Gruusiat. Venemaa on agressor. Soome on liiga ettevaatlik Venemaa kritiseerimisel. Tbilisi olukord võrreldav Talvesõja-eelse Soomega.	Puuduvad	HS20 – kodanik.
3d.		Puuduvad	Venemaa on taas jõuline. Moskva on muutunud agressivsemaks. Soome on Venemaa naaber ja peaks Moskva kritiseerimisel ettevaatlik olema. Paasikivi-Kekkose liini tuleks meelde tuletada.	Puuduvad	HS21 – kodanik.
3e.		Puuduvad	Venemaa ei läheks NATO-ga sõtta. Kui Soome ja Gruusia oleksid NATO liikmed olnud, poleks Venemaa midagi teinud.	Puuduvad	HS16 – kodanik.
3f.		Puuduvad	Venemaa tõlgendab sõja läbirääkimisi nii nagu ise tahab.	Puuduvad	HS17 – juhtkiri.

3. "Venemaa kasutab ettekäändet"

Selle raami kohaselt kasutab Venemaa oma kodanike kaitsmise vajadust Lõuna-Osseetias ettekäändena, et sekkuda sõjalisse konflikti. Tegemist on üsna moraalsete hinnangute keskse raamiga. Kasutatakse ka ajaloolisi analoogiaid.

"Venemaa kasutab Lõuna-Osseetia ja Abhaasiat vahenditena, et sõtta sekkuda" (3a)

(HS6, HS10)

Selle raami kohaselt kasutab Venemaa sõjalise sekkumise ettekäändena vajadust kaitsta oma kodanikke Lõuna-Osseetias. Sealjuures võrreldakse olukorda 1938. aasta sündmustega kui Saksamaa okupeeris Tšehhoslovakkia, kasutades ettekäändena sudeedisakslaste kaitsmise vajadust. Leitakse, et sõda rikub lääne ja Venemaa vahelisi suhteid. Tegemist on raamiga, mis annab palju moraalseid hinnanguid, kuid ei paku lahendusi.

- "Kaukaasia sõda näitab, et Venemaa kaitseb oma kodanikke ka oma territooriumist väljaspool. Teistel riikidel on seaduslik õigus sellisele tegevusele vastu olla." (HS6)
- "Parema võrdlusmomendi oleks andnud, nagu ka Rootsi välisminister Carl Bildt täheldas, Saksamaa ja Tšehhoslovakkia sudeedisakslaste kriis 1938. aastal." (HS10)

"Venemaa tahab Gruusiat lääneriikide ees alandada" (3b)

(HS11)

Selle alaraami kohaselt käitub Venemaa nagu tüüpiline suurriik väikeriigiga. Venemaa püüab oma sõjalise üleolekuga ühelt poolt alandada Gruusiat lääneriikide ees. Teiselt poolt tahab Moskva näidata kuna Ühendriigid, NATO ja Euroopa Liit on Venemaad nii kaua alahinnanud, on tekkinud olukorrad, kus nad on Moskva tegevuse suhtes abitud. Venemaa suhted läänega ei saa samadeks jääda ning lääneriigid peaksid Venemaa suhtes leidma ühise seisukoha (käitumisliini).

- "Venemaa uus kaksik, peaminister Vladimir Putin ja president Medvedev, on kogu maailma ees kasutanud oma ülemvõimu väikese naabri suveräänsuse murdmiseks." (HS11)

- ”Venemaa usub, et on lõpuks suutunud näidata Ühendriikidele, NATO-le ja EL-ile kui abitud nad tegelikult reaalses situatsioonides aastaid alahinnatud endise superriigi vastu on.” (HS11)

”Venemaa ründas Gruusiat” (3c)

(HS20)

Tegemist on moraalsetele hinnangutele põhineva artikliga. Leitakse, et Venemaa on agressor ja tahab Gruusia valitsust kukutada, et see siis endale meelepäraste inimestega välja vahetada. Soomele aga heidetakse ette liigset ettevaatlikkust – Soome peaks ütleva välja selge seisukoha, et Venemaa ründas Gruusiat. Tbilisi olukorda võrreldakse Soome omaga enne Talvesõja puhkemist. Niisiis ei keskendu raam mitte sõjale, vaid sellele, millise seisukoha peaks Soome võtma. Lahendusi sõjale selles raamis ei pakuta.

- ”Gruusia praegused suhted Venemaaga meenutavad Soome Talvesõja-eelset olukord niivõrd palju, et meie poliitilise juhatuse tegevust kodumaal ja maailmas hinnatakse erilisel viisil.” (HS20)
- ”Soome poliitiline eliit peab olema võimeline ütleva otse välja, et Venemaa on rünnanud Gruusiat eesmärgiga vallutada iseseisev riik või vahetada välja selle valitsus.” (HS20)

”Venemaa on taas jõuline” (3d)

(HS21)

Eelmise alaraamiga sarnaneb ”Venemaa on taas jõuline” selles osas, et tegemist on eelkõige moraalse hinnanguga. Jällegi leitakse, et Venemaa on muutunud jõulisemaks (agressiivsemaks). Kuid vastupidiselt eelmisele raamile leitakse, et kuna Soome on Venemaa naaber, peaks Helsinki oleme ettevaatlik Moskva kritiseerimisel. Ajaloost tuuakse esile Paasikivi-Kekkose liin ehk Soome peaks meelde tuletama oma külma sõja aegset Moskva-sõbralikku doktriini. Lahendusi sõjale ei pakuta.

- ”Siis tähtsaks küsimus: kuna Soome on endiselt Nõukogude Liidu/Venemaa naaber ja kuna imperialistlik suurriik on oma võimsuse tagasi saanud, kas siis ei tuleks uuesti meelde tuletada Paasikive õpetusi?” (HS21)

”Venemaa ei läheks NATO-ga sõtta” (3e)

(HS16)

Selle alaraami kohaselt poleks Venemaa Gruusiat rünnanud kui Gruusia oleks NATO liige olnud. Kui Soome oleks ka NATO-sse kuulunud, poleks ka sellest midagi juhtunud. Tegemist on otseselt vastusega päev varem HS-is ilmunud artiklile, kus need küsimused esitati. Tegemist on pooliku raamiga. Ei ole toodud konflikti tegureid ega ka lahendusi.

- ”Venemaa ei saa astuda NATO-ga sõtta. Väikeste, mitte NATO liikmete vastu aga küll.” (HS16)

”Venemaa tõlgendab sõja läbirääkimisi nii nagu ise tahab” (3f)

(HS17)

Selles alaraamis ei ole otseselt defineeritud konflikti ega toodud välja selle tegureid. Ühtlasi pole toodud välja lahendusi. Tegemist on pigem moraalseid hinnanguid andva raamiga. Venemaale heidetakse ette Gruusia aladelt lahkumise venitamist. Sarkozyle heidetakse aga ette, et ta ei tegutse piisavalt kindlakäeliselt.

- ”Venemaa on hakanud omakasupüüdliselt tõlgendama nädala algupoolel lepitud sõja lõpetamise printsiipi.” (HS17)

4 Järeldused ja diskussioon

4.1. Eesti ja Soome raamide võrdlus

Antud alapeatükk annab ülevaate Eesti Päevalehe ja Helsingin Sanomate raamidest lähtudes analüüsis kasutatud neljast kategooriast.

4.1.1. Kuidas konflikti põhiolemust defineeritakse?

Eesti Päevalehes eristus konflikti defineerimisel kolm pearaami: "Gruusial polnud muud valikut kui Lõuna-Osseetiat rünnata", "Külmutatud konflikt eskaleerus sõjalise väljundini" ning "Gruusia lootis lääne abile". Pearaamide alla liigitus kokku 16 alaraami. Ka Helsingin Sanomates eristus kolm konflikti põhiolemust defineerivat pearaami: "Jäätunud konflikti ülessoojenemine", "Gruusia ootas lääneriikide abi", "Venemaa kasutab ettekäänat". Alaraame tuli aga vähem kui EPL-il – 12.

Pearaamidest sarnanevad väliselt EPL-i "Külmutatud konflikt eskaleerus sõjalise väljundini" ning HS-i "Jäätunud konflikti ülessoojenemine". Mõlema raami puhul nähakse konflikti põhiolemusena minevikust jäänud ebaselgusi, mis on seotud Nõukogude Liidu lagunemisega või Kosovo kriisiga. Niisiis on tegemist ajaloolisele kontekstile toetuva tõlgendusega. Samas jäädakse nii EPL-is kui HS-is konflikti defineerimisel ja konteksti seletamisel väga minimaalseks. Teisisõnu, konflikti olemust küll nähakse minevikust jäänud probleemide eskaleerumisena, kuid ei seletata pikemalt lahti, milles need probleemid seisnevad, näiteks, et pärast NSVL-i lagunemist tahavad Lõuna-Osseetia ja Abhaasia iseseisvuda, kuid rahvusvaheline seadus seda neile ei võimalda. Lisaks räägitakse Vene rahuvalvajatest, kuid ei seletata lahti, mis asjus nad Gruusia territooriumil tegutsevad jne. Nagu ka raamistamise peatükis välja toodud, ongi raamistamise puhul tegemist reaalsuse lihtsustamisega, kus ei süübita liialt detailidesse. Inimestel on keerukate sündmuste puhul vaja üldmõistetavat narratiivi ning seetõttu on sõja põhjus lihtsalt ära mainitud, kuid mitte lahti seletatud.

Helsingin Sanomat selgitab siiski pisut rohkem ajaloolist konteksti, seda eriti alaraami puhul, kus ühe tegurina nähakse Kosovo kriisi (1b). Minevikust tulenev konflikti defineerimine erineb väljaannetes selle poolest, et kui HS-is on "Jäätunud konflikti ülessoojenemisel" vaid kaks alaraami, siis EPL-i "Külmutatud konflikt eskaleerus..." omab tervenisti viit alaraami, mis erinevad eelkõige tegurite väljatoomise poolest. Kusjuures üheski EPL-i alaraamis pole

Kosovo kriisi tegurina välja toodud, samas kui HS-i puhul liigitus alaraami "Kosovo on Venemaale pinnuks silmas" alla neli artiklit.

Sellise probleemi defineerimise juures jääb HS-i raam moraalsete hinnangute poolest üsna tagasihoidlikuks, tundes muret rahvusvaheliste suhete jähnenemise üle. Eesti raam on aga kriitika poolest teravam, seda eriti Venemaa suhtes, kelles nähakse agressorit. EPL toob välja ka mitmeid ajaloolisi analoogiaid, mis kõik viitavad Venemaa süüle. Sellest aga pikemalt alapeatükis, mis keskendub moraalsetele hinnangutele.

Ka pearaamid "Gruusia lootis lääne abile" EPL-is ning "Gruusia ootas lääneriikide abi" HS-is on väliselt sarnased. Konflikti defineeritakse läbi selle, et Gruusia tegi valearvestuse lootes, et lääneriigid appi tormavad. Erinevus seisneb, nagu eelmise raami puhulgi selles, et EPL on palju kriitilisem kui HS ning võtnud emotsionaalsema lähenemise. Eesti väljaande puhul on märkimisväärne, et üheski kolmes alaraamis pole pakutud välja konflikti tegureid, samas kui HS-is on neljast alaraamist kolmes need olemas. Nii mängib EPL-i alaraamide defineerimisel suurimat rolli moraalne hinnang, mis on suunatud kriitikana lääne vähese tegevuse vastu, samas kui HS-is on olulisel kohal tegurite nimetamine, kus tuuakse välja ka Gruusia süü sõja puhkemises.

Veel väljatoomata pearaamides – "Gruusial polnud muud valikut kui Lõuna-Osseetiat rünnata" EPL-i ning "Venemaa kasutab ettekäänat" HS-i puhul – tõlgendatakse küll probleemi olemust erinevalt, kuid sisuliselt on neis raamides palju ühist. Mõlema defineerimise kohaselt on Venemaa suurim tegur sõja puhkemises. Mõlemad raamid on moraalsete hinnangute kesksed ning kasutavad ka ajaloolisi analoogiaid. Kahtlemata on HS-i puhul tegemist kõige kriitilisema konflikti defineeriva raamiga, mida tõestab ka see, et kuuest alaraamist, vaid kaks toovad välja tegureid ja vaid üks pakub lahendusi ehk põhiorhk on moraalsete hinnangute andmisel. Siinkohal tuleks ära märkida, et "Venemaa kasutab ettekäänat" kuuest alaraamist on nelja tõlgenduse autoriteks Soome tavakodanikud. See võib ka seletada, miks on tegemist HS-i kõige emotsionaalsema pearaamiga – domineerivateks raamistajateks on tavainimesed, kes toovad rohkem ajaloolisi analoogiaid ning suhtuvad kriitilisemalt Venemaasse kui Soome ajakirjanikud, asjatundjad ja poliitikud.

"Gruusial polnud muud valikut kui..." on üles ehitatud Gruusia tegevuse õigustamisele – Gruusial polnud küll valikut, kuid see ei muuda fakti, et Tbilisi alustas sõja. Vaatamata sellele, et EPL-i tervenisti üheksast alaraamist toob kuus ka tegureid ning neli lahendusi välja, on siiski tegemist üsna kriitilise ja lihtsustatud raamiga, kus tuuakse ajaloolisi analoogiaid

ning nähakse Venemaad sõja agressorina. Autorid on nii ajakirjanikud, asjatundjad kui poliitikud.

Kaudselt on ka HS-i "Venemaa kasutab ettekäänet" pigem Gruusia poolt, kuid pöhirohk on Venemaa tegevuse kriitikal, mitte Gruusia õigustamisel. Nagu ka raportist (Tagliavini 2009) selgus, oli Tshinvali pommitamine Gruusia poolt siiski rahvusvahelise õiguse vastane, Venemaa motiivid kodanike kaitsmisel aga seaduse silmis kaheldavad. EPL-i puhul Gruusiat õigustav tõlgendus on tõenäoliselt seotud sellega, et Eestil on isiklikumad suhted ning omab seetõttu suuremat sümpaatiat Tbilisi vastu. Siiski võiks oodata, et kui tõlgenduse domineerivad autorid on asjatundjad, on ka raam ka pigem selgitava kui üht osapoolt süüdistava ja teist õigustava ülesehitusega.

4.1.2. Milliseid tegureid peetakse Gruusia ja Venemaa sõjalise konflikti põhjustajateks?

Helsingin Sanomate alaraamidest on viis defineeritud probleemi tekitaja kaudu, EPL-is on selliseid alaraame seitse. Tegemist on teiseks olulisima alaraame defineeriva funktsiooniga (kõige rohkem defineerib alaraame moraalne hinnang).

Probleemi tekitaja kuvand on Eesti Päevalehes ja Helsingin Sanometes sarnane. Kõikidest leitud raamidest põimuvad läbi samad märksõnad, mida on teinekord keeruline probleemi olemusest eristada. Teisisõnu kipuvad probleemi definitsioon ja tegurite tõlgendused kattuma. Näiteks mõnedes artiklites nähakse Nõukogude Liidu lagunemisest jäänud ebaselgusi probleemina, samas kui mõne teise artiklis puhul määratletakse seda tegurina.

Üldiselt näevad nii EPL-i kui HS-i tõlgendused ühe probleemitekitajana Gruusia läbirääkimisi NATO ja EL-iga liitumiseks. Sellel kuvandil on kaks aspekti. Ühelt poolt on NATO-teema konfliktini viiv tegur, sest see ärritab Venemaad. Gruusia on Moskva huvifääris ning Venemaa näeb ohtu NATO laienemises itta. Seetõttu üritab Venemaa Gruusiat lääneriikide ees alandada ja halvas valguses näidata, provotseerides Tbilisit sõtta astuma. Teiselt poolt leitakse, et Gruusia kiirustab hoolimatult Lõuna-Osseetia konflikti lahendamisel, sest tahab võimalikult kiiresti NATO liikmeks saada. Niisiis pani lubadus Gruusiale NATO peatsest liikmeks saamisest Tbilisi otsima kiiret, kuid mitte rahumeelset lahendust. Lisaks tegi Gruusia vaeleavestuse kui läänelt vastutasuks Iraaki saadetud sõdurite eest abi ootas.

Nagu juba eespool mainitud, on Gruusia Moskva huvisfääris. Nii EPL kui HS tõlgendavad ühe probleemitekitajana Venemaa plaani kukutada Gruusia demokraatlikul teel valitud juhtkonda. Nii EPL-i (2e) kui HS-i (2c) ühes alaraamis on välja toodud, et Gruusia üritab konflikti rahvusvaheliseks muuta, et Vene rahuvalvajatest lahti saada.

Siiani on käesoleva töö autor välja toonud probleemitekitajad, mis esinevad nii EPL-is kui HS-is. Helsingin Sanomate kuvandis rohkem tegureid pole, EPL-is on aga kolmes alaraamis probleemina välja toodud Gruusia külade tulistamine Lõuna-Osseetia poolt. Ka pearaam "Gruusial polnud muud valikut kui Lõuna-Osseetiat rünnata" on suuresti sellele väitele üles ehitatud. Siit võib järeldada, et EPL-i ühe tõlgenduse põhikaal on asetatud Gruusia toetuseks ning isegi õigustuseks, sest lõppkokkuvõttes siiski tunnistab raam, et Gruusial ei jäänud küll valikut, kuid ometigi alustas sõjalise konflikti. Ühe põhjusena, miks HS-is vähem probleemitekitajaid välja tuuakse, on see, et HS lähtub rohkem ajaloolise konteksti ja tausta loomisest tekitajate nimetamisel kui EPL.

4.1.3. Milliseid moraalseid hinnanguid konfliktile ja selle tagajärgedele antakse?

Eesti Päevalehes kui Helsingin Sanomates on pooltes alaraamides keskseks teguriks moraalne hinnang. Üldistatult võib öelda, et siinjuures saab Venemaa mõlema väljaande tõlgendustes kriitika osaliseks – Moskva roll sõja puhkemisel on ühel või teisel moel ära märgitud kõikides EPL-i ja HS-i alaraamides. Kõige domineerivamad hinnangud Venemaa kohta on järgmised: Venemaa on rünnakut pikalt planeerinud, Venemaa on sõja agressor, Venemaa kasutab oma kodanike kaitsmist ettekäändena. EPL-i 16 alaraamist on kuues märgitud, et Venemaa planeeris rünnakut pikalt, neist viies ka tõdetakse, et Venemaa on sõja agressor. Siinjuures ei lugenud käesoleva töö autor sisse neid näiteid, kus Venemaad võrreldakse III Reichiga 1938. aastal kui Saksamaa okupeeris Tšehhoslovakkia väitega, et kaitseb oma sealseid kodanikke (sudeedisakslasi). Sellist analoogiat esineb kahes EPL-i alaraamis (1e, 2e). Nagu ka varasemalt siin töös mainitud, võivad analoogiad tunduda neutraalsete faktidena, kuid tegelikult mõjutavad seda, kuidas lugejad hiljem sündmust enda jaoks raamistavad, seetõttu kuuluvad ajalooliste analoogiate väljatoomine moraalsete hinnangute kategooriasse.

Helsingin Sanomates ei ole moraalne hinnang Venemaa suhtes nii otsekohene kui EPL-is. Kaheteistkümnest alaraamist vaid ühes (3c) on konkreetselt välja öeldud, et Venemaa on agressor – tõenäoliselt on teistes alaraamides teadlikult püütud vältida nii konkreetset

väljaütlemist. Taaskord tuleb tõdeda, et HS-i tõenäoliselt teadlik viis püüda vältida süüdlase ja mittesüüdlase sildistamist, on selles mõttes õigustatud, et rahvusvahelise õiguse ees oli lõppkokkuvõttes Gruusia see, kes sõja alustas kuigi ka Venemaa tegevus muutus sõja käigus ebaseaduslikuks. Samas on HS-is terve pearaam, mis toetub moraalsele hinnangule, et Venemaa kasutab Lõuna-Osseetiat ja Abhaasiat vahenditena, et sõtta sekkuda. Ometigi ei ole see niivõrd otsene süüdistus kui nimetada riiki agressoriks. Nagu ka EPL-is on ka HS-is (3b) välja toodud ajalooline analoogia Hitleri Saksamaa tegevusega 1938. aastal.

Nii EPL-ist kui HS-ist leidub ka alaraam, kus on toodud ajalooline analoogia omast riigist. EPL-i puhul (2b) võrdsustatakse Vene-Gruusia olukord Balti riikide omaga 40ndatel ning HS-is (3c) nähakse Tbilisi positsioonis sarnaseid jooni Talvesõja-eelse Soomega. Lisaks on ühes HS-i alaraamis (3d) välja toodud ettepanek, et Soome peaks meelde tuletama Paasikivi-Kekkose liini. Siinkohal tuleks mainida, et huvitaval kombel on Soome "kodumaised" ajaloo analoogiad välja toodud lugejakirjades ehk Soome kodanike poolt, samas kui EPL-i Vene-Gruusia olukorra võrdlus pärineb asjatundjalt. Sarnane pilt tuleb välja ka Tšehhoslovakkia analoogia puhul – EPL-is on seda maininud kaks ajakirjanikku, HS-is aga Soome kodanik. Niisiis jääb mulje, et Eesti avalikus arvamuses kasutavad ajakirjanikud ja asjatundjad ajaloolisi analoogiaid kui neutraalseid fakte, samas kui Soomes toovad selliseid võrldusi pigem tavakodanikud. Sellel teemal jätkub arutelu diskussiooni osas.

HS-i alaraamidest kolmes on muret tuntud rahvusvaheliste suhete jähnemise üle ning neljas arutletakse ka Helsinki-Moskva suhete ja Soome julgeoleku üle Vene-Gruusia konfliktis kontekstis. Teisisõnu on aktuaalne teha Gruusias oleva konfliktis raames pilguheit ka Soome poliitilistele ja julgeolekupoliitilistele otsustele, et analüüsida minevikus tehtud valikuid. Ka EPL-is on kahes alaraamis (1h, 3a) välja toodud, et Eesti peaks Gruusia olukorrast õppust võtma ning esitatakse küsimus, kas Eesti sõdurite võitlemine NATO vägedes on piisavaks julgeolekugarandiks? Lähtutakse argumentist et ka Gruusia väed toetavad NATO-t Iraagis – ometigi võitles Gruusia sõjalises mõttes üksi. Erinevus seisneb aga selles, et Eesti on NATO liige, Gruusia seda pole. Lühidalt öeldes on Soome rahul, et pole NATO-ga liitunud, sest sellisel juhul võiksid tema suhted Venemaaga Gruusias oleva konfliktis tõttu kannatada, Eestis aga hakatakse NATO liikmesuses kahtlema nähes, et lääts Gruusiale sõjalist abi ei paku.

Niisiis löövad moraalsetes hinnangutes kõige selgemini välja ajalooliste analoogiate kasutamine ning sõja kontekstis võetakse vaatluse alla ka riikide omad poliitilised ja julgeolekupoliitilised otsused ja suunad.

4.1.4. Milliseid lahendusi pakutakse Gruusia konfliktile ning millistena nähakse lahenduste tagajärgi?

EPL-i 16 alaraamist vaid kaheksa pakub lahendusi, HS-i alaraamides on neid pakutud veel vähem – 12 alaraamist vaid neljas. Sellest tulenevalt võib järeldada, et nii HS-is kui EPL-is pööravad arvamused rohkem tähelepanu teguritele ja moraalsete hinnangute väljatoomisele ning konflikti defineerimisele ning lahendused jäävad siinjuures tagaplaanile.

Üldiselt sarnanevad Eesti Päevaleht ja Helsingin Sanomat lahenduste väljapakkumisel. Laialdase arusaama kohaselt peab rahvusvaheline üldsus kiiresti sõtta sekkuma ning rahuläbirääkimisi tuleks võimalikult kiiresti alustada. Ehk ühise seisukoha järgi on rahu kiire tagamine olulisim eesmärk.

HS-is on rohkem rõhutatud OSCE olulist rolli konflikti osapoolte lepitamisel. Tõenäoliselt peab Soome väljaanne seda olulisemaks, sest sõja toimumise hetkel oli organisatsiooni eesistujaks riigi välisminister Alexander Stubb, keda ka korduvalt mainitakse.

EPL-i raamides võib märgata äärmuslikumate lahenduste esinemist. Seda eriti alaraami "Vene valitsusliikmete riigifirmade pangaarved tuleb läänes arestida" (1g) puhul. Jällegi võib nentida, et EPL on raamides Venemaa vastu kriitilisem ning otsekohesem – seda ka lahenduste osas.

EPL-is leidub huvitaval kombel ka selline alaraam, mis koosnebki ainult lahenduste pakkumisest (2c). Selle kohaselt tuleks sõda kiiresti lõpetada, et konflikt ei laieneks ning rahvusvaheline üldsusel on suur roll sõja lõpetamisel.

4.1.5. Vahekokkuvõtte Eesti ja Soome raamidest

Eesti Päevalehe ja Helsingin Sanomate raamid omavad väliselt konflikti defineerimisel, tekitajate väljatoomisel, moraalsetes hinnangutes ning lahenduste pakkumisel mitmeid ühiseid jooni. Ometigi on Eesti Päevalehe raamides rohkem emotsionaalsust ja otsesemat poolehoidu Gruusia ning teravam kritikat Venemaa suhtes.

Helsingin Sanomat on võtnud hinnangute osas teistsuguse lähenemise – tõlgendustes esineb vähem otseselt süüdlase ja mittesüüdlase otsimist. EPL-i ja HS-i raamides on moraalne hinnang omandanud ka sellise funktsiooni, kus artuletakse vastavalt Eesti ja Soome poliitiliste ja julgeolekupoliitiliste otsuste õigsusele Vene-Gruusia sõja kontekstis. Lisaks tuli Helsingin Sanomate raamide uurimisel välja seik, et kõige emotsionaalsema ja hinnangulisema raami kujundajad on Soome kodanikud, samas kui kaks ülejäänud raami (mille autorid on

asjatundjad, ajakirjanikud ja poliitikud) on rohkem tasakaalustatud. Sellest tuleb pikemalt juttu diskussiooni osas.

4.1.6. Hinnang meetodi sobivusele

Käesoleva bakalaureusetöö uurimismeetod on üles ehitatud Entmani teooriale raamide neljast põhifunktsioonist. Vene-Gruusia konflikti raamide leidmiseks Eesti Päevalehes ja Helsingin Sanomates sobis see meetod hästi.

Ühe puudusena võiks välja tuua selle, et aeg-ajalt oli keeruline eristada probleemi defineerimist ja tekitajat. Seda eriti Eesti Päevalehes, kus tihti peale kiputi konflikti defineerima läbi probleemitekitajate kui ka moraalsete hinnangute.

Üldiselt aga sobib Entmani nelja raami põhifunktsiooni meetod hästi konfliktide raamistamiseks, sest sellised teemad sisaldavad endas tugevat probleemi ning kolme ülejäänud elementi.

4.2. Diskussioon: kuidas kajastub kollektiivse mälu ja julgeolekupoliitika seos leitud raamides?

Eesti Päevalehe ja Helsingin Sanomate raamides Vene-Gruusia sõjast on kasutatud nii ajaloolise konteksti kui analoogiate toomist. Alapeatükis "Ajakirjanduse ja kollektiivse mälu/julgeolekupoliitika tunnetuse vahekord" tõi käesoleva töö autor välja Edy teooria, et ajaloolist konteksti kasutatakse meedias siis kui tahetakse kirjeldada minevikus juhtunut, et näidata, kuidas tänase päeva olukorrani välja jõuti. Ajaloolise konteksti võtet võib eelkõige täheldada EPL-i "Külmutatud konflikt eskaleerus sõjalise väljundini" (2) ja HS-i "Jäätunud konflikti ülessoojenemine" (1) puhul. Üldiselt on aga ajaloolise konteksti olulisust mainitud, kuid mitte lahti seletatud. Siit võib järeldada, et kuna tõlgendamisprotsessis alati lihtsustatakse fakte, ei süveneta ka liialt detailidesse ning seetõttu pole ka minevikufaktoreid pikemalt välja toodud. Helsingin Sanomates on seda siiski pisut rohkem tehtud.

Ajaloolise konteksti loomine on kahtlemata neutraalsem viis sündmuste toimumist selgitada kui ajaloolised analoogiad, mis kipuvad oma olemuselt palju hinnangulisemad olema ja seda just konkreetsete subjektide vastu. Selliseid ajaloolisi analoogiaid on toodud ka mitmes antud töös leitud alaraamis. Kasutatuid analoogia võrdleb Gruusia konflikti Tšehhoslovakkia okupeerimisega Hitleri Saksamaa poolt 1938. aastal. Sellise võrdlusega ei pruugi küll artikli

autor otseselt kedagi agressoriks või ohvriks nimetada, kuid ometigi saab ajalugu natukenegi tajuv lugeja aru, mida on tahetud öelda. Sellises võrdluses on Venemaa III Reichi rollis, lõunaossete võrreldakse sudeedisakslastega ning Gruusia on Tšehhoslovakkiale sarnases olukorras. Nii EPL-i kui HS-i raamis on toodud ka "kodumaiseid" analoogiaid. EPL-is võrreldakse Gruusia olukorda Balti riikide omaga 40ndatel ning HS-is nähakse Tbilisi positsioonis Talvesõja-eelset Soomet.

Analoogiate toomisel on väljaannetes siiski olemas ka üks oluline erinevus – EPL-i leitud raamides kasutavad analoogiaid nii asjatundjad kui ajakirjanikud (kuid mitte poliitikud), samas kui Soome väljaandes esinevad sellised tõlgendused pigem tavakodanike hulgas. See annab alust arvata, et Soome on võtnud nii-öelda mäluvaba poliitika ajamise liini, seda vähemalt ajakirjanduses ja poliitilisel tasandil, samas kui Soome tavakodanikud kipuvad siiani sündmusi minevikuvõrdlustega lihtsustama. Nagu ka varasemalt teooria/empiiria osas mainitud, on Eesti jaoks mäluemaatika hetkel mitte ainult aktuaalne vaid tegemist on ka olulise poliitika ja julgeolekupoliitika kujundamise elemendiga. Teisisõnu, minevikku mõtestatakse kui "ajaloost õpitut" ning luuakse siis side oleviku ja tulevikuga. See kajastub ka meedias, kus sarnaselt julgeolekupoliitikaga, nähakse minevikku neutraalse argumendina, mis aitab analüüsida ja otsustada tänaste olukordade üle. Seetõttu kasutavad ka asjatundjad ja ajakirjanikud ajalugu (mälu) kui neutraalset fakti kuigi tegelikult on tegu tugeva raamiga. Huvitav on aga märkida, et Eesti poliitikute puhul varieerusid raamid ühest äärmusest teise, näiteks üks alaraam koosnes vaid lahendustest (2c) samas kui mõni teine alaraam oli üles ehitatud Venemaa-kriitikale (1c).

Teise põhjusena, miks soomlaste seas vaid tavakodanikud selliseid võrdlusi toovad, on fakt, et Soome eesmärk on suure idanaabriga häid suhteid hoida ning seetõttu on ka asjatundjad, poliitikud ja ajakirjanikud oma väljaütlemistes pragmaatilisemad. Tallinna ja Moskva suhted on aga pingelisemad ning lisaks on Eesti Gruusia suur toetaja – nii on ka Eesti asjatundjad ja ajakirjanikud emotsionaalselt rohkem seotud Vene-Gruusia konfliktiga kui Soome. Seepärast on ka Eesti raamid üldiselt kriitilisemad Venemaa suhtes (nimetades Venemaad agressoriks) ning Gruusiat pooldavad/õigustavad. HS-i emotsionaalseima raami "Venemaa kasutab ettekäänat" (3) peaautoriteks on jällegi tavakodanikud, kes kasutavad konflikti lahtiseletamisel tunduvalt kriitilisemat ja lihtsustatumat raamistikku. See on ka mõistetav, sest keerulistest olukordadest arusaamiseks püütaksegi leida lihtsaid tõlgendusi ja liigitusi, näiteks lihtsustab konfliktist arusaamist agressori ja ohvri liigitus, kuigi tegelikkuses võib olukord

keerulisem olla, nagu selgub ka "Gruusia sõja" peatükis välja toodud raportist. Teise põhjusena võib välja tuua varemmainitud Scheufele teooria, mille kohaselt pikaajalised poliitilised seisukohad mõjutavad ka tõlgendusprotsessi.

Nii võib kahe ülaltoodud järelduse kohta öelda, et Eesti ajakirjanikud ja asjatundjaid kui ka Soome kodanikud raamistavad Vene-Gruusia konflikti lähtudes rahvuslikust raamist, mida mõjutavad ühelt poolt pikaajalised poliitilised hoiakud Venemaa suhtes ning teiselt poolt kollektiivne mälu, eriti ajaloolised analoogiad, mis võivad tunduda neutraalsete faktidena, kuid on tegelikult tugevad raamistajad. Soome asjatundjad, poliitikud ja ajakirjanikud ei ole aga nii tugevasti nendest kahest faktorist mõjutatud ning lähtuvad seetõttu professionaalselt raamist. Seda kahel põhjusel. Esiteks lähtutakse printsibist, et idanaabriga tuleb häid suhteid hoida ning seeõttu on ka poliitiline hoiak teine ning teiseks – Soome jaoks ei ole mälutemaatika niivõrd aktuaalne teema ega ka poliitika/julgeolekupoliitika kujundamise element. Eesti poliitikute kohta on aga keeruline järeldusi teha, sest nende arvamused ja hoiakud varieeruvad radikaalselt ehk ei esine ühist tõlgendust.

Lisaks ajalooliste analoogiate ja kontekstide loomisele esineb raamides ka julgeolekupoliitilist arutelu – HS-is analüüsivad autorid Soome julgeolekupoliitilisi otsuseid vaadelduna Vene-Gruusia konflikti kontekstist, sama tehakse ka EPL-is Eesti julgeoleku kohta. Kummaski väljaandes ei tõlgendata konfliktis otsest ohtu Eestile või Soomele, küll aga arutlevad HS-i ja EPL-i artiklite autorid, kas nende riigid on teinud õigeid julgeolekupoliitilisi otsuseid. Näiteks leiavad soomlased, et NATO-sse mittekuulumine õigustab end taolistes konfliktiolukordades. Eestlased jällegi toovad paralleele Gruusiaga – ka Gruusia väed võitlevad koostöös NATO-ga Iraagis, kuid konfliktis Venemaaga pole Gruusiale keegi sõjaliselt appi läinud. Julgeolekuteemalised küsimused ja arutelu tõstatub väljaannetes seepärast, et Venemaa on Eesti ja Soome tähtsaim julgeoleku ja ka kollektiivse mälu üksikfaktor. Kuna Venemaa on sõja üks osapooltest, kes sõdib Gruusiaga (kes on ka Venemaa naaberriik), tekib ka vajadus oma turvalisuse küsimused üle vaadata.

Ülaltoodust võib järeldada, et Venemaa osalemine Gruusia konfliktis tõstas Eestis ja Soomes esile nii mälu kui julgeolekupoliitilisi küsimusi, mis mõjutasid tugevasti ka konflikti raamistamist. Kõige professionaalsema tõlgenduse juurde jäid Soome poliitikud, ajakirjanikud ja asjatundjad, kes ei lähtunud minevikutemaatikast vaid hetke reaalsuse poliitikast. Soome kodanike ning Eesti ajakirjanike ja asjatundjate raamid olid rahvuslikud, sest lähtusid pikaajalistest poliitilistest hoiakutest ning kollektiivsest mälest. Eesti poliitikute seas

varieerusid tõlgendused aga äärmusest äärmuseni. Julgeolekutemaatika kajastub raamides aga eelkõige seetõttu, et Venemaa on Eesti ja Soome julgeolekupoliitika suurim üksikfaktor – seda juba ajalooliselt ning ka tänapäeval.

Kokkuvõte

Käesoleva bakalaureusetöö teemaks on Vene-Gruusia sõja raamistamine Eesti Päevalehes ja Helsingin Sanomates. Uurimismeetodiks valis töö autor raamistamise, toetudes sealjuures Entmani teooriale neljast raamide põhifunktsioonist, mille kohaselt raamid defineerivad probleemi, diagnoosivad probleemitekitajat, annavad moraalseid hinnanguid ning pakuvad probleemile lahendusi.

Uurimus on läbi viidud Eesti Päevalehe ja Helsingin Sanomate paberväljaannete arvamuskajastustest. Kokku laekus artikleid 45, neist 24 Eesti Päevalehest ja 21 Helsingin Sanomatest. Ajavahemikuks valis töö autor Vene-Gruusia sõja reaalse kestvusaja ehk 7. augustist 2008 15. augustini 2008.

Uurimistöö eesmärk oli leida Eesti Päevalehe ja Helsingin Sanomate raamid Vene-Gruusia sõjast ning neid omavahel võrrelda. Diskussiooni osas arutles aga autor sissejuhatuses esitatud laiema uurimisküsimuse üle: kas erinevused suhtumises ajalosse (mälusse) poliitikas ja julgeolekupoliitikas peegelduvad ka erinevustes meediakajastuses?

Artiklite uurimisel selgus, et EPL-i ja HS-i raamid Vene-Gruusia sõjast erinevad põhiliselt moraalsest hinnangute osas. Eesti Päevalehe raamid on kriitilisemad ning keskenduvad rohkem ohvri ja süüdlase määramisele, Soome raamid panevad aga olukorda rohkem ajaloolisse konteksti, püüdes vältida kellegi süüdistamist. Venemaa osalemine Gruusia konfliktis tõstatab Eestis ja Soomes esile nii mälu kui julgeolekupoliitilisi küsimusi, mis mõjutasid tugevasti ka konflikti raamistamist. Kõige professionaalsema tõlgenduse juurde jäid Soome poliitikud, ajakirjanikud ja asjatundjad, kes ei lähtunud minevikutemaatikast vaid hetke reaalpoliitikast. Soome kodanike ning Eesti ajakirjanike ja asjatundjate raamid olid rahvuslikud, sest lähtusid pikaajalistest poliitilistest hoiakutest ning kollektiivsest mälest. Eesti poliitikute seas varieerusid tõlgendused aga äärmusest äärmuseni. Julgeolekutemaatika kajastub raamides aga eelkõige seetõttu, et Venemaa on Eesti ja Soome julgeolekupoliitika suurim üksikfaktor – seda juba ajalooliselt ning ka tänapäeval.

Niisiis erinevad Eesti Päevalehe ja Helsingin Sanomate raamid Vene-Gruusia konflikti tõlgendamisel. Siit võib järeldada, et Eesti ja Soome erinev poliitika Venemaa suhtes ning erinev lähenemine kollektiivse mälu ja julgeoleku temaatikale mõjutavad ka meediakajastust. Sellega on käesoleva bakalaureusetöö eesmärk saavutatud.

Summary

The topic of this bachelor's thesis is The Framing of Russia-Georgia War in Eesti Päevaleht and Helsingin Sanomat. The research was conducted between 7 August 2008 and 15 August 2008. In the course of the process altogether 45 articles from the print newspaper edition were analyzed – 24 from Eesti Päevaleht and 21 from Helsingin Sanomat. Using the framing approach as the research method, the aim was to investigate public opinion of the Russia-Georgia War in Estonian and Finnish media.

Regarding the framing definition, the author of this research followed Robert Entman. According to him, frames have four main functions: problem definition, causal interpretation, moral evaluation and treatment recommendation. Based on this, the analyze of the articles was carried out.

Comparing the framing in Eesti Päevaleht and Helsingin Sanomat showed that the main difference is in moral evaluation. In the Estonian newspaper, more emphasis was put on bringing forth the offender and victim whereas in the Finnish newspaper the conflict was put into a wider context. This shows that the Eesti Päevaleht frames were more critical and emotional. Regarding the functions of causal interpretation and treatment recommendation, Estonian and Finnish media frames were similar. Although, it can be said that some of the Eesti Päevaleht recommendations were more radical than the Finnish ones.

The author of this thesis also put forth a wider research question: do different attitudes towards collective memory and security policy show in the media? Since Russia is the biggest factor in Estonian and Finnish collective memory and security policy planning, the conflict in Georgia put forth many questions about history and security. That also influenced the framing of the conflict. The war was framed more professionally by the Finnish journalists, politicians and specialists because they are not influenced by collective memory. Finnish citizens, Estonian journalists and specialists had a more national frame because they tend to hold on to the past. Security policy issues were discussed in both newspapers because of the fact that Russia is the biggest security policy planning factor in Estonia and Finland.

In conclusion, the given results of this research show that the framing of the Russia-Georgia war in Eesti Päevaleht and Helsingin Sanomat differed. Therefore different attitudes towards collective memory and security policy do show in the media.

Kasutatud kirjandus

- Aaviksoo, J. (2009). Eesti kaitsmise võimalused ja väljakutsed. *Akadeemia*, 21(9): 1711-1717.
- Assmann, J. (1997). *Moses the Egyptian: The Memory of Egypt in Western Monotheism*. Cambridge: Harvard University Press.
- CIA kodulehekül, URL (kasutatud jaanuar 2010) <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>.
- Edy, J. A. (1999). Journalistic Uses of Collective Memory. *Journal of Communication*, 49(2): 71-85.
- Edy, J. A. (2006). *Troubled Pasts: News and the Collective Memory of Social Unrest*. Philadelphia: Temple University Press.
- *Eesti julgeolekupoliitika alused*. (2010). URL (kasutatud mai 2010) http://www.vm.ee/sites/default/files/JPA_2010.pdf.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4): 51-58.
- *Eurobarometer 70*. (2007). URL (kasutatud jaanuar 2010) http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb70/eb70_en.htm.
- Fiske, S. T. & E.S. Taylor. (1991). *Social cognition*. New York: McGraw-Hill.
- Forsberg, T. & T. Vaahtoranta. (2001). Inside the EU, Outside NATO: Paradoxes of Finland's and Sweden's Post-Neutrality. *European Security*, 10(1): 68-93.
- *Freedomhouse'i kodulehekül*, URL (kasutatud jaanuar 2010) <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=495&year=2009>.
- Lehti, M. & M. Jutila & M. Jokisipilä. (2010). Never-ending Second World-War: Public Performances of National Dignity and the Drama of the Bronze Soldier. Hackmann, J. & M. Lehti (toim.). *Contested and Shared Places of Memory: History and Politics in North Eastern Europe*. London; New York: Routledge, 15-39.
- Hanson, M. & S. Mikser. (2003). Mikser & Hanson: meie eesmärk on Eesti julgeolek. *Eesti Päevaleht*, 23. august, URL (kasutatud mai 2010) <http://www.epl.ee/artikkel/243485>.

- Hvostov, A. (2005). Moskva talveofensiiv Soomest Poolani. *Eesti Ekspress*, 10. märts, URL (kasutatud jaanuar 2010) <http://paber.ekspress.ee/viewdoc/C2A53B480E0D393AC2256FBE006A6F0E>.
- Jæger, O. (2000). Securitizing Russia: Discursive Practices of the Baltic States. *Peace and Conflict Studies*, 7(2): 17-36.
- Kahneman, D. & A. Tversky. (1984). Choices Values and Frames. *American Psychologist*, 39(4): 341-350.
- Leonard, M. & N. Popescu. (2007). *A Power Audit of EU-Russia Relations*. URL (kasutatud november 2009) http://www.ecfr.eu/content/entry/commentary_pr_russia_power_audit/
- Made, V. (1999). Euroopa Liit ei asenda NATOt. *Postimees*, 17. märts, URL (kasutatud jaanuar 2010) <http://arhiiv2.postimees.ee:8080/leht/99/03/17/arvamus.htm#teine>.
- McQuail, D. (2000). *McQuaili massikommunikatsiooni teooria*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Mälksoo, M. (2009). Euroopa mitu mälu. Loeng. *Rahvusvaheliste Suhete Ringi loeng*. Tartu, 13. oktoober.
- Nossek, H. (2004), Our news and their news. The Role of National Identity in the Coverage of Foreign News. *Journalism*, 5(3): 343-368.
- Nossek, H. & H. Adoni (1996). The Social Implications of Cable Television: Restructuring Connections with Self and Social Groups. *International Journal of Public Opinion Research*, 8(1): 51-69.
- Palonkorpi, M. (2008). Nato-hakemus ajoitettava viisaasti. *Helsingin Sanomat*, 22. aprill, URL (kasutatud jaanuar 2010) <http://www.hs.fi/paakirjoitus/artikkeli/Nato-hakemus+ajoitettava+viisaasti/1135235779646>.
- Pietiläinen, J. (2009). Georgian sodan erilaiset horistontit. Harju, A. (toim.). *Journalismikritiikin vuosikirja 2009*. URL (kasutatud jaanuar 2010) <http://tampub.uta.fi/tiedotusoppi/978-951-44-7643-3.pdf>.
- Pikayev, A. A. (1998). Russia and the Baltic States: Challenges and Opportunities. Hansen, B. et al (toim.). *The Baltic States in World Politics*. Richmond Surrey: Curzon Press, 133-160.

- Resolution on Stalin Riles Russia (2009). *BBC*, 3. juuli, URL (kasutatud jaanuar 2010) <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/8133749.stm>.
- Politoloog: julgeolekudokument peab Venemaad ohuks (2010). *BNS*, 27. märts, URL (kasutatud mai 2010) <http://www.postimees.ee/?id=242543>.
- Roshwald, A. (2006). *The Endurance of Nationalism*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Scheufele, D. A. (1999). Framing as a Theory of Media Effects. *Journal of Communication*, 49(1): 103-122.
- Scheufele, D. A. (2000) Agenda-Setting, Priming, and Framing Revisited: Another Look at Cognitive Effects of Political Communication. *Mass Communication & Society*, 3(2&3): 297-316.
- Schwartz, B. (1991). Iconography and Collective Memory: Lincoln's Image in the American mind. *Sociological Quarterly*, 32(3): 301-319.
- *Soome kaitseministeerium: Haasteiden Venäjä*. (2008). URL (kasutatud jaanuar 2010) http://www.defmin.fi/files/1232/Haasteiden_Venaja.pdf.
- Suurkask, H. (2010). Stubb: usun transatlantilisse silda. *EPL*, 24. aprill, URL (kasutatud mai 2010) <http://www.epl.ee/artikkel/575586>.
- *Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2009. Valtioneuvoston selonteko*. (2009). URL (kasutatud mai 2010) <http://www.vnk.fi/julkaisukansio/2009/j11-turvallisuus-j12-sakerhets-j13-finnish/pdf/fi.pdf>.
- Tagliavini, H. (2009). *Independent International Fact-Finding Mission on the Conflict in Georgia*, URL (kasutatud mai 2010) <http://www.ceiig.ch/Index.html>.
- Žurženko, T. (2008). Mälu geopoliitika. *Vikerkaar*, 1. juuni, URL (kasutatud juuni 2010) http://www.vikerkaar.ee/?page=Arhiiv&a_act=article&a_number=4736.
- Valtonen, H. & H. Heikkilä. (2009). Asialliset nojatuolikenraalit: Tomittajat ja kansalaiset Georgian kriisiä tulkitsemassa. Harju, A. (toim.). *Journalismikritiikin vuosikirja 2009*. URL (kasutatud jaanuar 2010) <http://tampub.uta.fi/tiedotusoppi/978-951-44-7643-3.pdf>.
- *Välisministeeriumi kodulehekülg*, URL (kasutatud juuni 2010) <http://www.vm.ee/?q=et/node/181>.

- Wei, W. & D. Weaver & O. V. Johnson (1996). Professional Roles of Russian and U.S. Journalists: A Comparative Study. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 73(3): 534-548.
- Wertsch, V. J. (2008). Blank Spots in Collective Memory: A Case Study of Russia. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 617(1): 58-71.

Lisad

Lisa 1: Analüüsitud artiklite nimekiri

Eesti Päevaleht

1. Kaalul on rohkem kui Gruusia (09.08.2008)

Kood: EP1. Juhtkiri, autorit pole.

2. Sõda Gruusias: kui kauaks? (09.08.2008)

Kood: EP2. Autorid: Eva Mentešašvili – Gruusia teleajakirjanik; Leo Kunnas – reservkolonelleitnant ja kirjanik; Viljar Veebel – TÜ rahvusvaheliste suhete õppejõud; Urmas Paet – välisminister; Harry Lahtein – Eesti ajutine asjur Gruusias aastatel 2006-2008.

3. Mart Laar: Gruusial ei jäänud teist valikut (09.08.2008)

Kood: EP3. Autor: ajakirjanik, allikas: Mart Laar – Eesti poliitik, Gruusia presidendi nõunik.

4. Gruusia kasutas kõiki rahuvõimalusi (09.08.2008)

Kood: EP4. Autor: Toomas Lukk – Eesti-Gruusia suursaadik.

5. Venemaa sekkumine rahule kaasa ei aita (09.08.2008)

Kood: EP5. Autor: Toomas Hendrik Ilves – Eesti president.

6. Tee sõtta (11.08.2008)

Kood: EP6. Autor: Kadri Liik – kaitseuuringute keskuse juhataja ja ajakirja Diplomaatia peatoimetaja.

7. Saakašvili on Putini usin õpilane (11.08.2008)

Kood: EP7. Autor: Heiki Suurkask – EPL-i toimetaja.

8. Kuum sõda Gruusias (12.08.2008)

Kood: EP8. Juhtkiri, autorit pole.

9. Hapu kompromissi võimalikkusest (12.08.2008)

Kood: EP9. Autor: Indrek Tarand – endine välisministeeriumi kantsler.

10. Sõja provotseerinud Venemaa portreeterib rünnatavat väikeriiki agressorina (12.08.2008)

Kood: EP10. Autorid: Jüri Luik – Eesti suursaadik NATO juures; Enn Soosaar – kolumnist.

11. Kaupo Känd: Tshinvali on teine Groznõi (12.08.2008)

Kood: EP11. Autor: ajakirjanik, allikas: Kaupo Känd – Euroopa Liidu eriesindaja nõunik Gruusias.

12. Moskva lavastab Kosovo kriisi, et valdusi laiendada (12.08.2008)

Kood: EP12. Autor: Heiki Suurkask – EPL-i toimetaja.

13. Lääne retoorikast ei piisa (13.08.2008)

Kood: EP13. Juhtkiri, autorit pole.

14. Sõja õppetunnid (13.08.2008)

Kood: EP14. Autor: Leo Kunnas – reservkolonelleitnant ja kirjanik.

15. Lõuna-Osseetia – tüüpiline Kaukasuse kriisikolle (13.08.2008)

Kood: EP15. Autor: Heiki Suurkask – EPL-i toimetaja.

16. Relvarahu esimene päev: vahendajaid pole vaja, pommid langesid endiselt (13.08.2008)

Kood: EP16. Autor: Heiki Suurkask – EPL-i toimetaja.

17. Andrus Ansip: euroliit on Vene agressioonis kaudselt süüdi (13.08.2008)

Kood: EP17. Autor: reporter, allikas: Andrus Ansip – Eesti peaminister.

18. Mitte rahu, vaid okupatsioon (14.08.2008)

Kood: EP18. Juhtkiri, autorit pole.

19. Gruusia seisab mureliku tuleviku lävel (14.08.2008)

Kood: EP19. Autor: Andres Reimer – EPL-i ajakirjanik.

20. Impeerium on rääkinud. Kas teda kuulatakse? (14.08.2008)

Kood: EP20. Autor: Enn Soosaar – kolumnist.

21. Ilves: Kogu Euroopa julgeolekupilt on nüüd muutunud (14.08.2008)

Kood: EP21. Autor: ajakirjanik, allikas: Toomas Hendrik Ilves – Eesti president.

22. Gruusia – ideaalide lakmuspaber (15.08.2008)

Kood: EP22. Autor: Evi Arujärv – kolumnist.

23. Sõda Kaukaasias ja Eesti (15.08.2008)

Kood: EP23. Autor: Jaan Kaplinski – kirjanik.

24. Saakašvili – lääne ainuke lootus (15.08.2008)

Kood: EP24. Autor: Mikk Salu – EPL-i reporter.

Helsingin Sanomat

1. Tietoinen uhkapeli toi sodan Kaukasiaan (09.08. 2008)

Kood: HS1. Juhtkiri, autor puudub.

2. Stubb: huono tilanne on huonontunut (09.08.2008)

Kood: HS2. Autor: ajakirjanik, allikas: Alexander Stubb – Soome välisminister.

3. Jäätynyt kriisi räjähti silmille (09.08.2008)

Kood: HS3. Autor: Kari Huhta – HS-i toimetaja.

4. Tutkija: Länsi tuskin auttaa Georgiaa (10.08.2008)

Kood: HS4. Autor: Autor: ajakirjanik, allikas: Mikko Palonkorpi – Aleksanteri-instituudi teadlane.

5. Venäjän voimankäyttö enteilee pitkää kansainvälistä kriisiä (11.08.2008)

Kood: HS5. Juhtkiri, autor puudub.

6. Sotilaallinen voitto tuo uusia ongelmia (11.08.2008)

Kood: HS6. Autor: Jukka Luoma – HS-i ajakirjanik.

7. Sotaraportoinnin vaikea taito (11.08.2008)

Kood: HS7. Autor: Leo Pugin – HS-i ajakirjanik.

8. Ystäviä odotellessa (12.08.2008)

Kood: HS8. Autor: Susanna Niinivaara – HS-i väliskorrespondent (ajakirjanik).

9. Yhdysvallat pystyy vain tuomitsemaan Venäjän (12.08.2008)

Kood: HS9. Autor: Pekka Mykkänen – HS-i ajakirjanik.

10. Mitä jos Georgia olisi ollut Naton jäsen? (12.08.2008)

Kood: HS10. Autor: Jorma Aaltonen – Soome kodanik.

11. Venäjä on rikkonut karkeasti yhteisiä periaatteita Georgiassa (13.08.2008)

Kood: HS11. Juhtkiri, autor puudub.

12. Poliitikot: Kaukasian kriisi ei vaikuta Suomen linjaan (13.08.2008)

Kood: HS12. Autor: ajakirjanik, allikad: Jyri Häkämies – julgeolekuminister; Juha Korkeaoja – parlamendiliige; Eero Heinäluoma – parlamendiliige; Tuomas Forsberg – Tampere ülikooli rahvusvaheliste suhete professor.

13. Uusi järjestys (13.08.2008)

Koos: HS13. Autor: Heikki Aittokoski – HS-i välisuudiste toimetuse esimees.

14. Venäjän ja Georgian ymmärtäjät vastakkain (13.08.2008)

Kood: HS14. Autor: Kari Huhta – HS-i ajakirjanik.

15. Georgia luotti lännen apuun (13.08.2008)

Kood: HS15. Autor: ajakirjanik, allikas: Juha Mäkelä – Venemaa asjatundja.

16. Venäjä tuskin uhittelisi Naton jäsenille (13.08.2008)

Kood: HS16. Autor: David Vatka – Soome kodanik.

17. Georgian sovun periaatted ovat paljastuneet hatariksi (15.08.2008)

Kood: HS17. Juhtkiri, autor puudub.

18. Kaukasian sodassa kaikki kuuluvat häviäjien leiriin (15.08.2008)

Kood: HS18. Autor: Igor Torbakov – Venemaa asjatundja.

19. Miten rangaista Venäjää? (15.08.2008)

Kood: HS19. Autor: Anssi Miettinen – HS-i ajakirjanik.

20. Georgiasta vaikeneminen on häpeällistä (15.08.2008)

Kood: HS20. Autor: Panu Lehtovuori – Soome kodanik.

21. Kannattaisiko kaivaa esiin Paasikiven opit? (15.08.2008)

Kood: HS21. Autor: J.P. Roos – Soome kodanik.

Lisa 2: Artiklite analüüsimise tabelid toetudes Entmani teooriale

Lisa 2.1. Eesti Päevaleht

Funktsioon/artikkel	Probleemi defineerimine	Tegurid, mis probleemi tekitavad	Moraalne hinnang põhjustajale ja tagajärgedele	Lahendused ja nende mõju probleemile
Kaalul on rohkem kui Gruusia (09.08.2008)	<p>Eva Mentešašvili: Gruusiale ei jäetud teist valikut.</p> <p>Leo Kunnas: Lõuna-Osseetia konflikti eskaleerumine sõjaks (ajaloolised põhjused).</p> <p>Viljar Veebel: Konflikti eskaleerumine sõjaliseks.</p> <p>Urmas Paet: Külmutatud konflikt eskaleerus sõjaks.</p>	<p>Venemaa provokatsioonid.</p> <p>Minevikust jäänud ebaselgused.</p> <p>Gruusia nägi võimalust kiiremaks liitumiseks ELi ja teiste rahvusvah. organisatsioonidega. Venemaa tahtis näidata, et Gruusia on sõjakas.</p>	<p>Venemaa provotseeris Gruusiat.</p> <p>Ajaloolised paralleelid Eestiga 40. aasta juunis. Gruusia peab kiirustama kui tahab edu saavutada.</p> <p>Kõigile konflikti osalistele oli sõja puhkemine vaid ajastuse küsimus. Nii grusiinid, osseedid kui abhaasid arvasid, et võivad sellisest olukorrast vaid võita.</p>	<p>Oluline on, et sõjategevus lõppeks võimalikult kiiresti ning konfliktile leitaks</p>

	Harry Lahtein: Venemaa on kogu aeg sõda tahtnud/Gruusial ei jäänud muud valikut.	Venemaa soov diskrediteerida Gruusia saamist NATO-sse. Venemaa soov survestada president Mihheil Saakašvili režiimi.	Konflikt ei ole Gruusia ega Lõuna-Osseetia süü.	lahendus rahumeelsel teel. Tuleb püüda ära hoida konflikti edasist laienemist. Eesti aktiivsus peaks tulema läbi Eli, NATO ja OSCE. Konflikti otsustavaks lahendamiseks on oluline, et rahvusvaheline üldsus käituks ühtemoodi.
Mart Laar: Gruusial ei jäänud teist valikut (09.08.2008)	Gruusial ei jäänud muud valikut peale Lõuna-Osseetiasse tungimise.	Gruusia külased tulistati. Lõuna-Osseetia alustas rünnakut.	Nii Venemaa kui Gruusia tahavad konflikti kiiret lõpetamist. Venemaa sõjalennukite ja pommitajate sekkumine on murettekitav.	Tuleb alustada läbirääkimisi. Vaja on rahvusvahelist sekkumist. Lahendus on Venemaa käes, sest tema suudab mässulised läbirääkimistele tuua.
Gruusia kasutas kõiki rahuvõimalusi (09.08.2008)	Gruusial polnud teist võimalust.	Vastapool ei andnud teist võimalust.	Gruusia käitus rahumeelselt, vastapool (pole täpsustatud) põhjustas sõjalise konflikti.	
Venemaa sekkumine rahule kaasa ei aita (09.08.2008)	Venemaa sekkumine		Venemaa sekkumine suurendab oluliselt konflikti võimaliku laienemise ohtu kogu piirkonnas.	Konflikti lahendus peab lähtuma Gruusia territoriaalse terviklikkuse printsiibist.
Tee sõtta (11.08.2008)	Gruusial ei jäänud teist	Lõuna-Osseetia	Lõuna-Osseetia viis Gruusia	Arrestida Vene

	valikut.	pikemaajaline Gruusia külade tulistamine. Gruusia kohal lennanud Vene lennukid.	kannatuse katkemiseni. Venemaa eesmärk näidata, et Moskvaga ei naljatleta.	valitsusliikmete ja riigifirmade pangaarved läänes. Heita Venemaa välja G8-st ja Euroopa Nõukogust. Lääs peaks Gruusiat rohkem kaitsma, et oma eneseväärikust ka näidata.
Saakašvili on Putini usin õpilane (11.08.2008)	Gruusia otsustas Lõuna-Osseetia ja Abhaasia ummikseisu sõjaga lahendada.	Gruusia üritab Vene "rahutagajaid" riigist välja saada. Gruusia ja Venemaa on mõlemad ühe pahad; Gruusia õpib Venemaalt.	Nii Gruusia kui Venemaa püüavad matkida minevikus toimunud konflikte. Gruusia võtnud õppust Venemaalt Tšetšeeniaga tegelemisel. Venemaad võtnud õppust USA-lt Jugoslaavia vägede väljaajamisel Kosovost.	Vaja on rahumeelset lahendust: Gruusia ei saa endale massimõrvu lubada.
Kuum sõda Gruusias (12.08.2008)	Gruusia reageeris.	Venemaa tahab Gruusias režiimi vahetada, oma võimsust näidata, võimu suurendamine Lõuna-Osseetias ja Abhaasias, Gruusia takistamine liitumaks NATO-ga. USA ei aita piisavalt kuigi Gruusia väed on Iraagis.	Venemaa õigustus kaitsta oma kodanikke on katteloor. USA peaks Gruusiat aitama, kuidas muidu teavad eestlasedki, kas neid hädas aidatakse. Venemaa on agressor. USA ei aita piisavalt.	
Hapu kompromissi võimalikkusest (12.08.2008)	Saakašvili hindas üle vastuteenet Gruusia vägede olemisele Iraagis.	Gruusia pole NATO-s. USA ja teised lääneriigid võimetud.	Kas sõdurid Afganistanis ja Iraagis on julgeolekugarantiiks? Venemaa väljub sõjast võitjana, Lääs kaotajana.	USA ja teised lääneriigid peaksid üritama takistada Gruusia demokraatia allakäiku.

Sõja provotseerinud Venemaa portreterib rünnatavat väikeriiki agressorina (12.08.2008)	Jüri Luik: Venemaa pikalt provotseerinud, Gruusial pole valikut. Enn Soosaar: Venemaa agressioon kodanike kaitsmise ettekäändega	Venemaa soov asendada Gruusia demokraatlikult valitud juhtkond. Vene lennuk tulistas Gruusia radaripositsiooni.	Tegemist Vene poliitika teadliku tegevusega. Venemaa on agressor ja tema vastutab kõige eest. Lääneriigid on reageerinud erineva tugevusega USA presidendi asejulgeolekunõuniku avaldus on olnud. Paralleel Hitleri Saksamaa ja sudeedisakslaste küsimusega Tšehhoslovakkias 1938. aastal. USA ei aita piisavalt.	Rahvusvaheline üldsus kannab suurt vastutust konflikti edasise käigu eest. Lääne ülesanne on raamistada probleem selgelt, sest ainult siis on võimalik jõuda tegeliku rahuni. Venemaale tuleb survet avaldada.
Kaupo Känd: Tshinvali on teine Groznõi (12.08.2008)	Külmutatud konflikt muutus reaalseks konfliktiks ning võib eskaleeruda katastroofiks.	Lõuna-Osseetia puhul rahulikku lahendust polnud.		Tuleb välja kuulutada vaherahu. Rahvusvaheline üldsus peab saatma Tshinvalisse humanitaarabi.
Moskva lavastab Kosovo kriisi, et valdusi laiendada (12.08.2008)	Venemaa tahab Abhaasiat ja Lõuna-Osseetiat endale, kuid ta isu võib kasvada veelgi.	Kosovo Venemaale pinnuks.	Venemaa võib tahta tulevikus ka režiimivahetust Gruusias	
Lääne retoorikast ei piisa (13.08.2008)	Kaukaasia on Moskva huvifääris.	Lõuna-Osseetia. Lääs kasutab ainult retoorikat Venemaa ohjeldamiseks.	Mängus on Venemaa roll postkommunistlikus ruumis ning kontroll naftajuhtme üle. Lääs on Venemaa suhtes liiga pehme.	Kriisipiirkonda peaksid jääma rahvusvahelised rahuvalvjad. Gruusia peaks saama NATO liikmesuse tegevuskava. Lääs peaks kasutama

				reaalseid majanduslikke ja poliitilisi sanktsioone.
Sõja õppetunnid (13.08.2008)	Gruusia reageeris Lõuna-Osseetia ja Vene vabatahtlike tegevusele.	Tulevahetused Lõuna-Osseetia ja Gruusia vahel. Venemaa käsitab Gruusiat oma eluliste huvide tsoonina. Gruusia püüdlused liituda NATO-ga (Venemaad ärritav). Venemaa kaitseb oma kodanikke.	Venemaa poolt sõja alustamine oli täiesti ootuspärane. Venemaa sõjalist valmisolekut ei tohi alahinnata.	Eesti peab Gruusia sõjast õppima ja esmast iseseisvat kaitsevõimet üles ehitama.
Lõuna-Osseetia – tüüpiline Kaukasuse kriisikolle (13.08.2008)	Lõuna-Osseetia kui Gruusiat provotseeriv piirkond.	Grusiinidele ja osseetidel erinevad arusaamad ajaloost.		
Relvarahu esimene päev: vahendajaid pole vaja, pommid langesid endiselt (13.08.2008)	Medvedev teatas, et sõjategevus on lakanud, kuid Abhaasias liikusid relvajõud edasi.			
Andrus Ansip: euroliit on Vene agressioonis kaudselt süüdi (13.08.2008)	Moskva huvifääri küsimused.		Rahuvalvajana on Venemaa läbi kukkunud. Sellel positsioonil olevana teda enam aktsepteerida ei saa. Venemaa on agressor suveräänse Gruusia suhtes.	Rahuvalvemissiooni peavad üle võtma rahvusvahelised rahuvalvajad.
Mitte rahu, vaid okupatsioon (14.08.2008)	Venemaa üritab oma mõjuvõimu Läänemerest Kaukasuseni kinnistada.	Kuigi Venemaa teatas, et sõjategevus on peatatud, sisenesid Gorisse tankid.	Seega Venemaa okupeerib Gruusiat. Venemaa endiselt agressor.	Gruusiat tuleb aidata, kuid targalt – Eesti vabatahtlikud peaksid appi minema rahvusvahelise

				organisatsiooni kaudu.
Gruusia seisab mureliku tuleviku lävel (14.08.2008)	Halva aja jätkudes võidakse Gruusias mõtlema hakata, et Moskva on alternatiiv.		Gruusias pole tugevat opositsiooni. Gruusia sõja rahuleping ei lahendanud probleeme.	Saakašvili vajab tugevat vastast, et juhul kui halb aeg jätkub ei hakataks mõtlema, et tuleks Venemaa poole pöörduda.
Impeerium on rääkinud. Kas teda kuulatakse? (14.08.2008)	Venemaa püüab sajandite jooksul läbiproovitud meetoditega impeeriumi taastada.		Venemaa pidi Gruusiat karistama, sest Gruusia püüdis Venemaa plaane segi ajada. Kaukaasia piirkond kuulub Moskva huvisfääri. Läänemaailm jätnud Gruusia hätta, käitunud vastutustundetult.	Vaba maailm ei tohi leppida impeeriumiaja tagasitulekuga.
Ilves: kogu Euroopa julgeolekupilt on nüüd muutunud (14.08.2008)			Venemaa oli rünnakut kavandanud. Venemaa agressioon Gruusia vastu. Kogu Euroopa julgeolekupilt on muutunud. Tuleb põhjalik suhete ümberhindamisperiood.	
Gruusia – ideaalide lakmuspaber (15.08.2008)	Suured, väiksed, rikkad ja vaesed riigid jäävad.	Suurte poliitika ei arvesta väikestega. Läänemaailm ei ole ühtne oma hoiakutes.	Kui lääneriigid oleksid käitunud otsustavamalt oleks säästetud palju elusid.	
Sõda Kaukaasias ja Eesti (15.08.2008)	Eesti poliitikud ja ajakirjandus näeb Gruusia konflikti liiga must-valgelt.	Ei jäeta kasutamata ühtegi võimalust Venemaad kritiseerida. Pole pööratud tähelepanu		Tuleb lugeda välismaa lehti, mis on adekvaatsemad.

		ossetidele ja abhaasidele – ajakirjanikud ja poliitikud on siinkohal ülikorrektseid ja kallutatud.		
Saakašvili – lääne ainuke lootus (15.08.2008)	Murelik tulevik.	Gruusia on ainuke riik Kaukaasias, mis püüdleb demokraatia poole. Saakašvili on läänelik, samas kui Lõuna-Osseetia riigipead on "jõmm".	Gruusia sõja suurim kaotaja on president Saakašvili Ta on kaotanud oma mõju maailmas ja kodumaal.	

Lisa 2.2. Helsingin Sanomat

Funktsioon/artikkel	Probleemi defineerimine	Tegurid, mis probleemi tekitavad	Moraalne hinnang põhjustajale ja tagajärgedele	Lahendused ja nende mõju probleemile
Tietoinen uhkapeli toi sodan Kaukasiaan (09.08.2008)	Sõjapuhkemise otsesed põhjused veel ebaselged. Pikemas perspektiivis NSVL-i lagunemisest saati jäänud ebaselgused.	Lõuna-Osseetia kui "plahvatusohtlik" piirkond pärast NSVL-i lagunemist. Abhaasia, mida ka Venemaa kaitseb. Saakašvili saamine presidendiks 2004. Samal ajal Vene välispol muutub agressiivsemaks. NATO lubadus Gruusiale tulevases liikmeks saamisest aprillis 2008 (Venemaad ärritav)	Ohtlikud rahvusvahelised mõtmed	ÜRO peab jõudma ühtsele seisukohale. Vene ja USA presidendid kohtuvad Pekingis olümpiamängudel. OSCE kohaolek; eraldi märgitakse ära Stubbi roll org-i eesistujana
Stubb: huono tilanne on huonontunut (09.08.2008)	Osapoolte lepitamine relvarahuks raske.	Osseedid keelduvad läbirääkimistest Gruusiaga. Venemaa kaitseb oma ossetidest kodanikke.	Olukord on "plahvatusohtlik". Konflikt võib laieneda Abhaasiasse.	OSCE, mille eesistujaks Soome peab saama osapooled nõusse relvarahuks
Jäätynyt kriisi räjähti silmille (09.08.2008)	NSVL-i lagunemisest jäänud ebaselgused	Lõuna-Osseetia Abhaasia Kosovo iseseisvumine kui põhjus ka L-O-le ja A-le iseseisvumiseks	Lõuna-Osseetia kui "must auk", mis tekitab väiksusele hoolimata probleeme suurele alale	

		NATO laienemise läbirääkimised Gruusia arvelt (Venemaad ärritav)		
Tutkija: Länsi tuskin auttaa Georgiaa (10.08.2008)	Gruusia ootas, et lääs appi tuleks.	NATO (Gruusia tahab konfliktist lahti saada, et kiiremini liikmeks astuda). Gruusia tahab konflikti rahvusvaheliseks muuta, et saada rahvusvah. rahuvalvajaid. Saakašvili sisepol probleemid. Venemaa oodatust tugevam reaktsioon. Gruusia liiga suured ootused lääneriikide toele konfliktis. Lõuna-Osseetia tahab rahvusvahelist tunnustust iseseisvuseks.	Gruusia ründas Lõuna-Osseetiat. Kaukaasia konfliktid seda ohtlikumad, et levivad kiiresti. NATO-sse saamine muutub Gruusiale keerulisemaks. Bush on "võlgu" Gruusiale, kelle mehed võitlevad Iraagis – ajastus, sest presidendivalimised lähenevad. Venemaa võib hakata tunnustama nii Lõuna-Osseetia kui Abhaasia iseseisvust. Vaevalt, et lääneriigid appi tulevad. Kui Soome ja Gruusia oleksid NATO liikmed, oleks Soome keerulises olukorras. Sõja laienedes muutub õlitransport keeruliseks. Konfliktil on pikad tagajärjed Gruusia majandusele. Tagasilööb Gruusia imagole	Rahvusvaheliste rahuvalvajate saatmine saaks võib-olla Gruusia nõusse taanduma. USA ei tule sõjaliselt appi, vaid kasutab retoorikat.

			kui investeerimispaigale. Põgenike probleem.	
Venäjän voimankäyttö enteilee pitkää kansainvälistä kriisiä (11.08.2008)	NSVL-i lagunemisest tulenev probleem.	Venemaa õigustus: kaitsta oma kodanikke Lõuna-Osseetias. Gruusia ja Ukraina läbirääkimised NATO-ga liitumiseks (Venemaad ärritav).	Oma kodanike kaitsmine ei ole piisavalt mõjuv ettekääne laiahaardelise konflikti algatamiseks. Ees võib olla pikkaajaline suhete külmenemine lääne ja Venemaa vahel.	Kiire relvarahu tuleb tagada, et kaitsta tsiviile.
Sotilaallinen voitto tuo uusia ongelmia (11.08.2008)	Venemaa kasutab suurriigile omaselt sõjalist üleolekut.	Rahvuslikud probleemid. Venemaa kaitseb oma kodanikke.	Tüüpiline suurriigile omane jõukasutus. Venemaa sõjaline üleolek tagab talle võidu. Paralleelid Saksa-Tšehhoslovakkia 1938. Halb mõju Vene-Euroopa suhetele. Relvajõu kasutamine raskendab Kaukaasia konflikti poliitilisi lahendusi.	
Sotaraportoinnin vaikea taito (11.08.2008)	Vene meediast informatsiooni saavatel on teine arusaam konfliktist kui läänemeediast info hankijatel. Info on ühekülgne.	Lääneriikide ajakirjandus saab oma informatsiooni Gruusia poolelt samas kui Vene meedia võtab seda Lõuna-Osseetia poolelt. Lääneajakirjanikel peaaegu võimatu Lõuna-Osseetia piirkonda pääseda. Venemaa ei taha kriisipiirkonda välismaalasi		

		lasta.		
Ystäviä odotellessa (12.08.2008)	Gruusialased ootavad läänერიიکیدelt abi	NATO on lubanud Gruusia liikmeks võtta – see on ka Gruusia välispol prioriteet. Gruusial kolmandaks suurimad väed Iraagis – oodatakse vastuteenet.		Rahvusvaheline üldsus peab leidma rahumeelse lahenduse konfliktile.
Yhdysvallat pystyy vain tuomitsemaan Venäjän (12.08.2008)	USA sekkumine kriisi lahendamiseks on arvatust lahjem	USA on dilemma ees, kas Venemaad ärritada. USA-l poleks sõdureid Gruusiasse saata, sest kõik on Iraagis ja Afganistaanis.		
Mitä jos Georgia olisi ollut Naton jäsen? (12.08.2008)	Venemaa.	Venemaa kaitseb oma kodanikke Lõuna- Osseetias.	Venemaa käitub nagu Natsi Saksamaa Tšehhoslovakkia sudeedisakslaste puhul 1938. aastal. See on parem võrdlus kui Saakašvili võrdlus Talvesõjaga. Vene naabritele nagu Eesti ja Läti – loob konflikt ohtliku olukorra. Mis oleks juhtunud kui Gruusia oleks NATO liige; mis oleks juhtunud kui ka Soome oleks NATO liige olnud?	
Venäjä on rikkonut karkeasti yhteisiä periaatteita Georgiassa	Venemaa rikub ühiseid põhimõtteid Gruusias. Suurriigina kasutab	Venemaa näitab NATO-le, USA-le, EL-ile, et nad on teovõimetus.	Poliitilised tagajärjed on rängad. Rahvusvahelised suhted ei	Lääs vajab ühtset liini suhtumises Venemaasse – selle leidmine pole aga

(13.08.2008)	Venemaa oma sõjalist üleolekut väikese Gruusia suveräänsuse murdmiseks.		saa enam samaks jääda. Lääne reaktsioon aeglane ja saamatu.	lihtne. Erinevate rahvuslike huvide tõttu on raske ühtset liini leida.
Poliitikot: Kaukasian kriisi ei vaikuta Suomen linjaan (13.08.2008)	Gruusia valearvestused.	Gruusia on süüdi sõjaalgatamises. Gruusia liitumine NATO-sse (Venemaad ärritav). Kaukaasia kriis lõhub Euroopa Liidu-Vene suhteid	Samas on EL-i ja Vene omaaheline majanduslik sõltuvus liiga suur, et alustada uut külma sõda. Tagajärjed Soome jaoks ainult kaudsed.	Rahvusvaheline sümpaatia Gruusiale on oluline, kuid Soome peab eelkõige iseenda eest hoolitsema.
Uusi järjestys (13.08.2008)	Ajalooliselt juba mitmendat korda. NSVL-i lagunemine.	Rahvusprobleemide "korrastamine" Kaukaasias.	Venemaa tegevus "korrastab" rahvusvahelist poliitikat halvemuse poole. Venemaa on agressor.	
Venäjän ja Georgian ymmärtäjät vastakkain (13.08.2008)	Soomes valitsevad sõjasüüdlasest erinevad hinnangud	Osad Soome asjatundjad leidsid, et Gruusia on süüdi ja alahindasid Vene reaktsiooni.		Tuleb arvesse võtta sõjale eelnenud konflikte Gruusia ja Venemaa vahel viimase kahe aasta jooksul.
"Georgia luotti lännen apuun" (13.08.2008)	Gruusia valearvestus oma vägede saatmisel Lõuna-Osseetiasse	Gruusia lootis lääne abile. Venemaa oli planeerinud sõjalist operatsiooni. Venemaa ettekääne kaitsta oma kodanikke. Gruusia kandideerib NATO-sse (Venemaad ärritav). Venemaa kontrolli all on Kaukaasia õli- ja gaasitoru, v.a. läbi Gruusia minevad	Olukorra lahendavad Venemaa läbirääkimisnõudmised. Tulemusena Saakašvili populaarsus tõuseb. Samas on Gruusia halvas majanduslikus seisus, mis võib presidendi populaarsust ka langetada. Vaevalt, et Venemaa Lõuna-Osseetiat enam endale saab.	

		õlitorud (Venemaad ärritav).		
Venäjä tuskin uhittelisi Naton jäsenille (13.08.2008)	NATO-sse kuulumine oleks Gruusiat kaitsnud.		Mitte midagi. Venemaa ei oleks Gruusiale midagi teinud kui Gruusia oleks NATO liige. Ka Soomele poleks midagi juhtunud kui Soome oleks NATO liige. Venemaa ei läheks NATO-ga sõtta.	
Georgian sovun periaatted ovat paljastuneet hatariksi (15.08.2008)	Venemaa kui agressor.	Venemaa tõlgendab Gruusia sõja läbirääkimisi endale meelepärasel moel. Sarkozy abistav käsi rahulepitajana ei ole just väga kindel. Venemaa venitab lahkumist Gruusia aladelt, väljaspool Lõuna-Osseetia ja Abhaasia piirkondi. Medvedevi ja Sarkozy põhimõtte kohaselt mainitakse küll Gruusia suveräänsust, kuid mitte territoriaalset puutumatus.	Pranustusmaa kui EL-i eesistujamaa kiire ja aktiivne sekkumine olukorda oli igati teretulnud. Venemaa näitas Gruusia näol oma sõjalist võimekust USA-le. Gruusia relvarahu põhimõtted on väheusutavad Venemaa on terve sõja jooksul kasutanud oma kodanike turvamisvajadust ettekäändena.	
Kaukasian sodassa kaikki kuuluvat häviäjien leiriin (15.08.2008)	Venemaa kannab suurt vastutust.	Konflikti kaks põhipõhjust: Gruusia taotleb NATO ja EL-i liikmelisust (Venemaad ärritav) Kosovo iseseisvuse	Gruusia, Venemaa ja Lõuna-Osseetia vaelearestus olukorrast. Konflikt nõrgendab kõigi kolme strateegilist	

		tunnustamisega ei võtnud lääneriigid arvesse Vene vastuseisu. Gruusia süü: käitus provotseerivalt. Soovib kiiresti liituda NATO ja EL-iga.	positsiooni. Lõuna-Osseetia tsiviilid suurimad kannatajad. Venemaa kannab suurt vastutust sõjast: Kasutad Lõuna-Osseetiat ja Abhaasiat ettekäändena.	
Miten rangaista Venäjää? (15.08.2008)	Euroopa ja USA peavad sõjasüüdlaseks Venemaad – kuidas Venemaad karistada?			Venemaa lahutamine G-8st oleks liig. Kui Lääs tahaks tõesti Venemaad karistada, võtaks ta Gruusia ja Ukraina NATO liikmeteks.
Georgiasta vaikenemine on häpeällist (15.08.2008)	Venemaa ründas Gruusiat.	Venemaa tahab kukutada Gruusia valitsust.	Soome oleks nagu Talvesõja-eelses ajas. Soome peaks suutma öelda otsekoheselt välja, et Venemaa ründas Gruusiat vallutamise või selle valitsuse vahetamise eesmärgil.	
Kannattaisiko kaivaa esiin Paasikiven opit? (15.08.2008)	Venemaa naabrina peaks Soome arvesse võtma suure naabri huve. Venemaa on taas jõuline ning agressiivne.	Venemaa on muutumas võimsamaks ja võib saada ohuks Soomele.	Tuleks meelde tuletada Paasikivi poliitikat Venemaa suunal.	